

JJI Lelystad

Doorlichting

Inhoudsopgave

	Voorwoord	4
	Samenvatting	5
1	Inleiding	10
1.1	Aanleiding en doel	10
1.2	Reikwijdte van de doorlichting	10
1.3	Toetsingskader	11
1.4	Opzet	12
1.5	Objectbeschrijving	13
1.6	Recent onderzoek	14
1.7	Leeswijzer	14
2	Rechtspositie	15
2.1	Rechtmatige insluiting	15
2.2	Huisregels en introductie	15
2.3	Activiteitenprogramma	16
2.4	Accommodatie	19
2.5	Voeding en winkel	20
2.6	Maatschappelijk contact	21
2.7	Toegang tot zorg	22
2.8	Disciplinaire straffen en ordemaatregelen	23
2.9	Klachtafhandeling en medezeggenschap	24
2.10	Conclusie, oordelen en aanbevelingen	25
3	Omgang met jongeren	29
3.1	Screening	29
3.2	Bejegening	31
3.3	Rapportage en documentatie	32
3.4	Conclusie, oordelen en aanbevelingen	33

4	Interne veiligheid	35
4.1	Preventie en beheersing van calamiteiten	35
4.2	Tegengaan van agressie en geweld	36
4.3	Drugsontmoediging	38
4.4	Conclusie, oordelen en aanbevelingen	39
5	Maatschappijbeveiliging	42
5.1	Beveiligingsvoorzieningen en -toezicht	42
5.2	Conclusie, oordelen en aanbevelingen	43
6	Maatschappelijke re-integratie	45
6.1	Re-integratieactiviteiten	45
6.2	Verlof	47
6.3	Conclusie, oordelen en aanbevelingen	49
7	Organisatieaspecten	50
7.1	Personeelsmanagement	50
7.2	Communicatie	51
7.3	Integriteit	52
7.4	Evaluatie	52
7.5	Conclusie, oordelen en aanbevelingen	53
	Bijlagen	
I	Oordeel totaaloverzicht	55
II	Aanbevelingen	56
III	Afkortingen	58
IV	Bronnen	60
V	Inspectieprogramma	62

Voorwoord

De Inspectie Veiligheid en Justitie (Inspectie VenJ), Inspectie Jeugdzorg (IJZ), Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ), Inspectie van het Onderwijs (IvhO) en de Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid (ISZW) hebben in november 2014 JJI Lelystad doorgelicht. JJI Lelystad is de zevende inrichting die op deze wijze is geïnspecteerd.

Het algemene oordeel over de wijze waarop JJI Lelystad omgaat met de sanctietoepassing is overwegend positief. De inrichting huisvest en behandelt een moeilijke doelgroep waarvoor Lelystad een aantal landelijke bijzondere bestemmingen heeft, namelijk een landelijke bestemming voor licht verstandelijk beperkten, voor jongeren die zeer intensieve zorg nodig hebben en voor jongeren met een zedenproblematiek. Dit vergt extra deskundigheid van medewerkers.

Op een aantal vlakken liggen er verbeterpunten die de Inspecties voor een groot deel ook in de andere JJI's zijn tegen gekomen. Zo zien de Inspecties noodzakelijke verbeterpunten op het gebied van de deskundigheid. Het algemene opleidingsniveau van groepsleiders is onder de maat en ten opzichte van andere JJI's heeft JJI Lelystad een achterstand in het opleidingsniveau van groepsleiders. Verder is er in JJI Lelystad, evenals in andere JJI's, sprake van een hoog ziekteverzuim onder groepsleiders. De jeugdinrichtingen hebben alle een actief ziekteverzuimbeleid en met veel inspanning levert het een lichte afname van het verzuim op, maar dit is nog niet conform de norm van acht procent. In de praktijk lukt het JJI Lelystad desondanks nog steeds om uitval van activiteiten voor jongeren te voorkomen. JJI Lelystad heeft net als de andere doorgelichte JJI's moeite om alle medewerkers voldoende te trainen in het omgaan met agressie en geweld. In veel inrichtingen zien de Inspecties bovendien dat het niet lukt om het eerste perspectiefplan tijdig vast te stellen. In Lelystad lukt dat wel, echter ontbreekt hierin informatie van de school. Evenals in andere inrichtingen lukt het JJI Lelystad niet om de perspectiefplannen voor te bespreken met de jongeren.

J.G. Bos
Hoofd van de Inspectie Veiligheid en Justitie

G.E.M. Tielen
Hoofdinspecteur Inspectie Jeugdzorg

Samenvatting

De Inspectie Veiligheid en Justitie (Inspectie VenJ), de Inspectie Jeugdzorg (IJZ), de Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ), de Inspectie van het Onderwijs (IvhO) en de Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid (ISZW) hebben in november 2014 de justitiële jeugdinrichting (JJI) Lelystad doorgelicht. JJI Lelystad is een particuliere justitiële jeugdinrichting en maakt deel uit van Intermetzo. De doorlichting richt zich zowel op de inrichting als op de Stedenschool (onderdeel van de Eduvier Onderwijsgroep), die aan de inrichting verbonden is. De inspectie is uitgevoerd aan de hand van het toetsingskader voor justitiële jeugdinrichtingen van april 2012. JJI Lelystad is de zevende JJI die op deze wijze is geïnspecteerd.

Probleemstelling

De Inspecties zijn nagegaan wat in deze inrichting de kwaliteit van de sanctietoepassing is. Hiertoe hebben zij naar verschillende aspecten van de taakuitvoering gekeken. Het doel van de doorlichting is vast te stellen hoe het in JJI Lelystad is gesteld met de rechtspositie van jongeren, de omgang met jongeren, de interne veiligheid, de maatschappijbeveiliging, de maatschappelijke re-integratie en de daarmee samenhangende aspecten van organisatie.

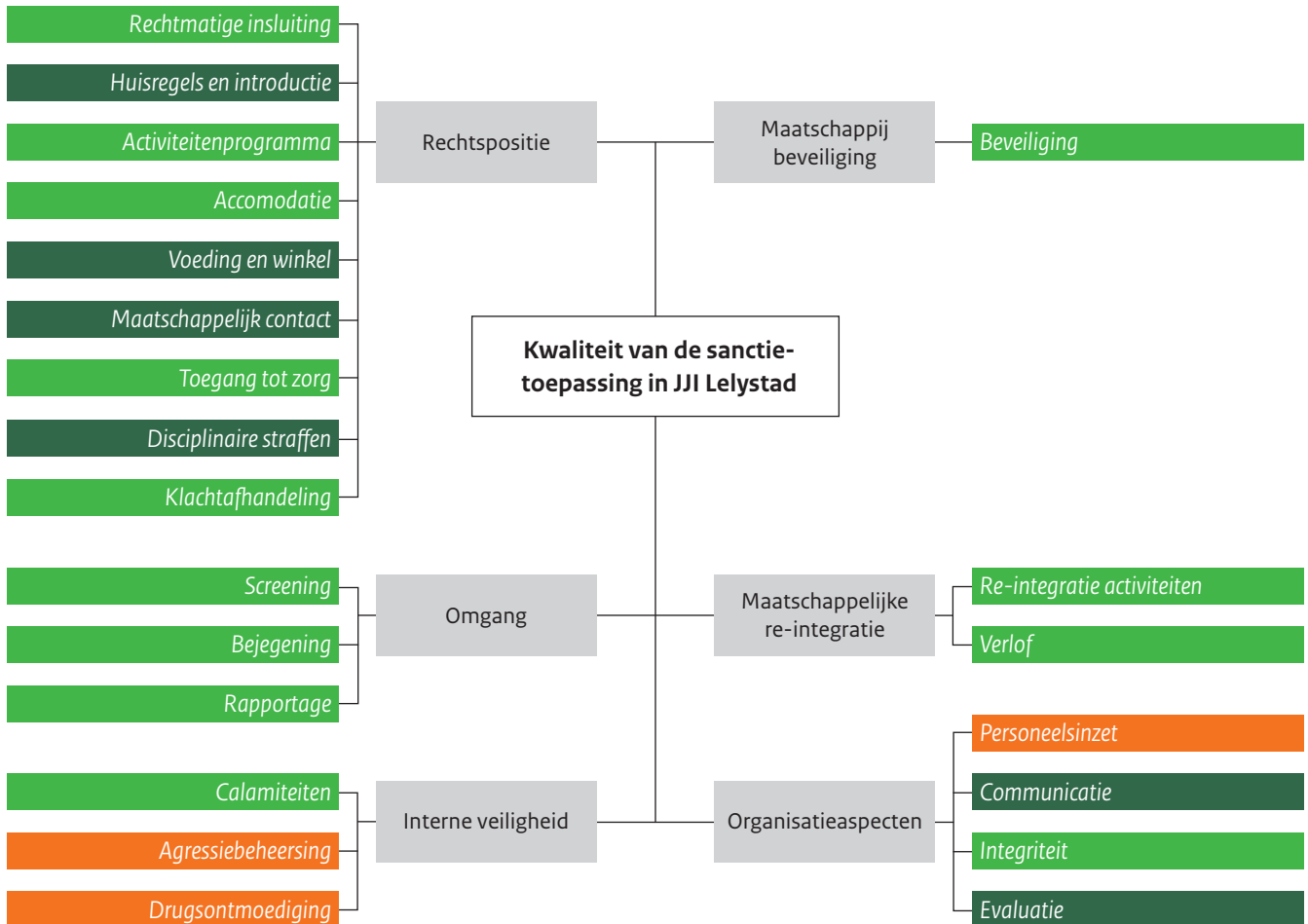
Oordelen

Het algemene oordeel over de wijze waarop JJI Lelystad omgaat met de sanctietoepassing, dat wil zeggen de kwaliteit van de taakuitvoering, is overwegend positief. Op het merendeel deel van de aspecten voldoet de inrichting overwegend of volledig aan de verwachtingen van de Inspecties.

Figuur 1 toont hoe JJI Lelystad scoort op de verschillende onderdelen. De Inspecties geven hun oordelen weer op het niveau van de aspecten en de criteria. **Donkergroen** geeft aan dat JJI Lelystad volledig voldoet aan de normen en verwachtingen van de Inspectie VenJ, in het geval van **lichtgroen** voldoet zij overwegend maar niet volledig, **oranje** houdt in dat JJI Lelystad in beperkte mate voldoet en **rood** dat zij hier niet aan voldoet.

Figuur 1. Oordeel totaaloverzicht

Ter aanvulling op figuur 1, staan hieronder de punten op de aspecten samengevat die naar oordeel van de Inspecties als positief worden beoordeeld, beter kunnen of beter moeten gaan verlopen.

Positief

De Inspecties oordelen positief over de rechtspositie van jongeren, de omgang met jongeren en de re-integratie van jongeren. De inrichting biedt jongeren voldoende ruimte om verschillende activiteiten te ontplooiën. Allereerst op het gebied van onderwijs, maar ook voor sport en andere vrijetijdsbesteding. Er is een uitgebreid dagprogramma en geringe uitval van activiteiten. JJI Lelystad zet daarbij een positief leefklimaat neer waarin medewerkers de jongeren van alle niveaus goed bejegenen. Op verschillende manieren betreft de inrichting de ouders of verzorgers van de jongeren bij de behandeling van de jongere. Voor jongeren die recht hebben op verlof, doet de inrichting tijdig een aanvraag hiertoe. JJI Lelystad evalueert bovendien haar eigen handelen waardoor ze problemen op zowel casusniveau als tactisch of strategisch niveau signaleert om vervolgens processen te verbeteren. Een goed voorbeeld hiervan betreffen de incidentenrapportages. Verder zijn de medewerkers en het management van JJI Lelystad betrokken bij de jongeren die zij onder hun hoede hebben. Het management is toegankelijk voor zowel medewerkers als jongeren en goed op de hoogte van wat er in de organisatie speelt.

Kan beter

Op het gebied van de rechtspositie en de omgang met jongeren en de maatschappelijke re-integratie van jongeren liggen er verbeterpunten voor JJI Lelystad die niet direct risicovol zijn, maar wel verbetering behoeven. Dit gaat bijvoorbeeld om aanpassing van de huisregels ten aanzien van de ondersteuning die jongeren kunnen krijgen bij de klachtafhandeling of het invoeren van een steekproefsgewijze controle op de invoering van insluitingstitels en termijnen bovenop de controle die medewerkers al uitvoeren. Ook het monitoren van klachtafhandelingstermijnen en het monitoren van de uitval van activiteiten dient de inrichting te verbeteren. Bovendien dienen alle jongeren een training te krijgen in het kader van de YOUTURN, nu krijgen jongeren op de langverblijfgroepen dit onvoldoende. Ten aanzien van de maatschappelijke re-integratie zien de Inspecties verbeterpunten op het gebied van de compleetheid van het eerste perspectiefplan. Het gaat hierbij over het ontbreken van informatie over onderwijs, de voorbespreking van het perspectiefplan met de jongere en de tijdigheid van het tweede perspectiefplan. Ook achten de Inspecties het van belang dat de inrichting het integriteitsbeleid actiever communiceert met de medewerkers onder andere door bespreking in overleggen.

Moet beter

Er zijn noodzakelijke verbeterpunten die eveneens op het gebied van omgang liggen. Daarnaast zijn er noodzakelijke verbeterpunten op het gebied van de interne veiligheid, de maatschappijbeveiliging en organisatieaspecten.

Ten aanzien van de omgang is het van belang dat jongeren tijdig worden gescreend. In JJI Lelystad kan het drie dagen duren voordat een jongere een intake heeft gehad bij de medische dienst en de testassistent. Dit levert gezondheids- en veiligheidsrisico's op voor jongeren (en medewerkers). Over een aantal onderdelen bij de interne veiligheid in de inrichting oordelen de Inspecties kritisch. Ten eerste kan het Interne bijstandsteam (IBT) waar JJI Lelystad een beroep op kan doen, namelijk het IBT van de PI Lelystad, niet oefenen in de inrichting. Bovendien is het IBT pas na een uur inzetbaar. Ten tweede is er niet op alle kwetsbare plekken sprake van voldoende toezicht en ten derde zijn niet alle medewerkers voldoende getraind in het omgaan met agressie en geweld. Ten vierde vinden de Inspecties dat de inrichting ten aanzien van het drugsontmoedigingsbeleid meer maatwerk moet leveren. De Inspecties hebben geconstateerd dat jongeren in JJI Lelystad stelselmatig worden gevisiteerd. Visiteren gebeurt in deze inrichting standaard na bezoek, na kamerinspectie, alsmede na verlof. Uitspraken van de beroepscommissie RSJ geven echter aan dat stelselmatige visitatie na celinspectie de toets van de norm van art. 3 EVRM niet kan doorstaan (03/960/GA e.a.), en dat steekproefsgewijze visitatie is toegestaan voor zover de frequentie daarvan gemiddeld genomen niet hoger ligt dan twee keer per maand (03/1333/GA). In bijzondere omstandigheden en na een besluit van de directeur mogen jongeren, mits goed gemotiveerd, vaker gevisiteerd worden. De Inspecties stellen vast dat de inrichting geen deugdelijke motivering kan overleggen die voldoet aan de uitspraken van de RSJ. Gelet hierop vinden de Inspecties het nu niet te rechtvaardigen dat alle jongeren stelselmatig gevisiteerd worden. JJI Lelystad controleert bovendien niet of de inzet van controlemiddelen zoals urinecontroles en kamercontroles conform het gevoerde beleid is. Ook wordt niet duidelijk wat de controles opleveren.

De Inspecties stellen bovendien vast dat de staat van onderhoud op enkele plekken in de inrichting verbetering behoeft met het oog op risico's voor de veiligheid van jongeren of medewerkers. Ten aanzien van het beveiligingstoezicht zien de Inspecties dat medewerkers er blijk van geven kennis te hebben van de beveiligingsinstructies, maar dat ze niet altijd overeenkomstig handelen. Ten aanzien van het personeelsmanagement zien de Inspecties dat de scholing van groepsleiders naar hbo-niveau ver achterblijft bij de landelijke doelstellingen van DJI uit 2010. Hoewel de inrichting hier aandacht voor heeft en medewerkers Eerder Verworven

Competenties (EVC)-trajecten laat volgen. Tot slot hebben sommige groepen een hoog ziekteverzuim.

Dit resulteert in de volgende aanbevelingen:

Rechtspositie

Aanbeveling aan de inrichting:

1. Breid de monitoring op het dagprogramma uit en registreer en analyseer ook uitval van andere activiteiten dan onderwijs.
2. Zorg ervoor dat ook de jongeren op de lang verblijfsgroepen een training volgen in het kader van de YOUTURN-methodiek (TOP's!).¹
3. Besteed op onderdelen meer aandacht aan de staat van onderhoud en de hygiëne op de groepen en zorg dat de gesignaleerde gebreken worden hersteld.
4. Ontwikkel een systeem van beoordeling van medicatiesignalen voor een verbeterde medicatiebegeleiding.

Aanbeveling aan de commissie van toezicht en de inrichting:

5. Monitor als commissie van toezicht en JJI de doorlooptijden en de wijze van afdoening van klachtzaken, achterhaal eventuele knelpunten om tot versnelling in de processen te komen.²

Aanbeveling aan DJI:

6. Pas Qlikview zo aan dat registraties van straffen en maatregelen niet dubbel geteld worden en er duidelijke overzichten gegenereerd kunnen worden uit het systeem.³

Omgang met jongeren

7. Zorg ervoor dat jongeren binnen 24 uur na binnenkomst medisch worden gescreend.
8. Zorg dat alle groepsleiders jaarlijkse herhalingstrainingen YOUTURN volgen.
9. Zie er op toe dat er over alle jongeren en groepen voldoende rapportage ligt om een beeld te kunnen vormen over het verloop van het verblijf en de behandeling. Biedt medewerkers daartoe zondig ondersteuning in het gebruik van het Jongeren Volgsysteem (JVS).

Interne Veiligheid

10. Draag zorg voor een aanvulling van de RI&E op het beleid ten aanzien van bijzondere doelgroepen.⁴
11. Draag zorg voor een snelle inzet van het IBT en zorg dat het ten minste een keer per jaar oefent met de aanrijdtijd en de inzetbaarheid in JJI Lelystad.
12. Zorg voor voldoende toezicht tijdens de douchemomenten.
13. Train alle functionarissen die contact hebben met jongeren in het omgaan met agressie en geweld, maak inzichtelijk in de RI&E welke uitzonderingen hierop kunnen zijn.
14. De Inspecties bevelen JJI Lelystad aan de huidige uitvoeringspraktijk van het visiteren in lijn te brengen met de uitspraken van de RSJ en de Inspecties te informeren over de uitkomsten hiervan. De Inspecties vernemen graag binnen zes weken na ontvangst van het rapport het standpunt van de inrichting.

¹ Per 1 februari 2015 is JJI Lelystad gestart met het trainen van groepsleiders in TOP's!

² In de volgende versie van de huisregels voegt JJI Lelystad de mogelijkheid tot bijstand bij de klachtprocedure toe.

³ Met de nieuwe release van JVS (2.8) heeft het hoofdkantoor volgens JJI Lelystad de dubbele registratie in Qlikview opgelost.

⁴ De afdeling personeelszaken van Intermetzo pakt dit punt voor de gehele organisatie op.

15. Verbeter de analyse van de inzet van het drugsontmoedigingsbeleid. Doe dit in ieder geval door een dusdanige registratie van controlemiddelen, dat het inzichtelijk wordt welk percentage van de controles laat zien dat er drugs zijn, hoe zich dit verhoudt tot de totale populatie en wat de invloed is van de steekproefsgewijze controles.

Aanbeveling aan DJI:

16. Onderbouw de maximale duur van de reactietijd van het IBT.

Maatschappijbeveiliging

17. Zorg ervoor dat medewerkers de beveiligingsprocedures structureel naleven.

Maatschappelijke re-integratie

18. Zorg bij het opstellen van perspectiefplannen ervoor dat de informatie van school integraal onderdeel is vanaf het eerste plan, dat het plan eerste met de jongere wordt besproken voordat de perspectiefplanbespreking plaatsvindt en dat het tweede perspectiefplan tijdig wordt vastgesteld.
19. Onderzoek of er verbetering haalbaar is in het proces van verlofmachtigingen voor wat betreft de compleetheid en de tijdigheid van de aanvraag.

Personeel en organisatie

20. Draag er zorg voor dat de groepsleiders functiegeschoold en gekwalificeerd zijn.
21. Dring het ziekteverzuimpercentage onder groepsleiders terug tot minder dan de norm van acht procent die voor alle JJI's geldt.

1

Inleiding

De Inspectie Veiligheid en Justitie (Inspectie VenJ) houdt toezicht op de sanctietoepassing in Nederland. Zij doet dit onder meer door justitiële inrichtingen, waaronder justitiële jeugdinrichtingen (JJI's) met een zekere regelmaat op hun functioneren te beoordelen. In het toezicht op de JJI's werkt de Inspectie VenJ samen met vier andere rijksinspecties, namelijk de Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ), de Inspectie Jeugdzorg (IJZ), de Inspectie van het Onderwijs (Ivho) en de Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid (ISZW). Deze Inspecties voeren hun toezichtactiviteiten in het domein van de jeugdinrichtingen gezamenlijk uit waar dit kan en waar dit nodig is. De doorlichting in de justitiële jeugdinrichting Lelystad hebben de Inspecties gezamenlijk uitgevoerd (zie ook paragraaf 1.4. over de opzet).

1.1 Aanleiding en doel

Jongeren in Nederland kunnen hun voorarrest en straf of maatregel in negen JJI's ondergaan. De Inspecties gaan na wat in deze inrichtingen de kwaliteit van de sanctietoepassing is. Hiertoe kijken ze naar verschillende aspecten van de taakuitvoering van de JJI's, dit noemen de Inspecties een doorlichting. Het doel van de doorlichting is te bezien hoe het in JJI Lelystad is gesteld met de rechtspositie van en de omgang met jongeren, de re-integratieactiviteiten, de veiligheid en de daarmee samenhangende aspecten van organisatie zoals de communicatie en het integriteitsbeleid. Aan de hand van hun oordeel doen de Inspecties verbetervoorstellen in de vorm van aanbevelingen. JJI Lelystad is de zevende JJI die de Inspecties hebben doorgelicht.

1.2 Reikwijdte van de doorlichting

JJI Lelystad maakt deel uit van stichting Intermetzo. Intermetzo is ontstaan uit een samenwerkingsverband tussen de stichtingen Rentray, de Leo Stichting Groep (LSG) en Zonnehuizen. JJI Lelystad was voorheen onderdeel van LSG-Rentray. De doorlichting van JJI Lelystad richt zich zowel op de inrichting als op de school die aan de inrichting verbonden is. De school valt onder de Wet op de Expertisecentra en daarmee onder het toezicht van de Ivho. Het oordeel van de Ivho over het onderwijs weegt mee in het oordeel over het activiteitenprogramma voor jongeren (paragraaf 2.3).

1.3 Toetsingskader

Voor de doorlichting van JJI Lelystad hebben de Inspecties het standaardtoetsingskader voor de jeugdinrichtingen gebruikt. Dit toetsingskader is gebaseerd op (inter)nationale wet- en regelgeving.

Het toetsingskader omvat de aspecten:

- rechtspositie van jongeren;
- omgang met jongeren;
- interne veiligheid;
- maatschappijbeveiliging;
- maatschappelijke re-integratie;
- personeel en organisatie.

Deze aspecten geven, in samenhang, een goed beeld van de stand (en gang) van zaken in een justitiële jeugdinrichting. Genoemde aspecten zijn opgedeeld in criteria. Elk criterium heeft normen en verwachtingen op drie dimensies, namelijk uitvoering, beleid en check op de uitvoering:

- Bij de dimensie uitvoering stellen de Inspecties vast in hoeverre de uitvoering voldoet.
- Bij de dimensie beleid bezien de Inspecties of in de inrichting ten aanzien van een te toetsen criterium (vastgelegd) beleid beschikbaar is dat voldoet aan geldende wet- en regelgeving.
- Bij de dimensie check op de uitvoering gaan de Inspecties na in hoeverre op handelningsniveau de toepassing van het beleid is zeker gesteld.

In hoeverre de inrichting het beleid en de uitvoering periodiek evalueert op effectiviteit en zo nodig bijstelt komt aan bod in hoofdstuk 7: Organisatieaspecten.

Het oordeel bij een criterium kan leiden tot een of meer aanbevelingen wanneer de Inspecties het belangrijk achten dat een geconstateerde afwijking wordt aangepakt. De aanbevelingen zijn gericht aan de inrichting c.q. de locatie of aan de overkoepelende Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI).

De Inspecties geven hun oordeel per criterium weer in de volgende vier waarderingen:

- = Voldoet niet aan de relevante normen en verwachtingen
- = Voldoet in beperkte mate aan de relevante normen en verwachtingen
- = Voldoet overwegend maar niet volledig aan de relevante normen en verwachtingen
- = Voldoet geheel aan de relevante normen en verwachtingen
- = Het functioneren op dit criterium of een onderdeel strekt tot voorbeeld voor andere inrichtingen

1.4 Opzet

Methode

Bij een doorlichting verzamelen de Inspecties feitelijke gegevens door documentonderzoek, dossierinzage, observaties in de JJI en interviews met betrokkenen van de inrichting. Zie bijlage V voor het volledige inspectieprogramma van de doorlichting in JJI Lelystad.

Documentonderzoek

Om zicht te krijgen op het beleid dat de inrichting hanteert, en de wijze waarop de inrichting ervoor zorgt dat zij het beleid uitvoert zoals bedoeld, hebben de Inspecties verschillende documenten bekeken. Vooraf hebben de Inspecties informatie opgevraagd over zaken als dagprogramma's, huisregels en beveiligingsprotocollen. Ook tijdens het bezoek is er inzage geweest in documentatie zoals calamiteitenmappen, deelnamelijsten aan trainingen en notulen van overleggen.

Dossierstudie

De Inspecties hebben verschillende willekeurig door hen zelf gekozen fysieke en digitale dossiers ingezien: dossiers over de insluitingstermijnen bij de bewonersadministratie, de jongerendossiers met daarin de perspectiefplannen, medische dossiers en op de leefgroep zijn de YOUTURN-dossiers⁵, verlofevaluaties en de gedragsrapportages bekeken. De dossiers bieden inzicht in de wijze waarop de inrichting haar taak uitvoert en hoe zij dit registreert.

Observaties

Om zicht te krijgen op de werkwijze van de inrichting hebben de Inspecties meerdere observaties gedaan in de inrichting en de school. Naast een volledige rondleiding hebben ze ook een teamvergadering bijgewoond, geluncht op twee leefgroepen en geobserveerd bij activiteiten zoals luchten en de school. Verder zijn bezoeken gebracht aan onder andere de bibliotheek, sportruimten, medische dienst, leefgroepen en kamers van jongeren. Daarnaast hebben de Inspecties gedurende hun aanwezigheid op verschillende momenten ook onaangekondigd de leefgroepen en de school bezocht.

Interviews

De Inspecties hebben interviews gehouden met medewerkers in verschillende functies waaronder groepsleiders, docenten, gedragswetenschappers en unitmanagers. Doel van deze interviews is om in kaart te brengen hoe medewerkers hun taken uitvoeren en waar ze hierin kansen en successen zien. Daarnaast hebben de Inspecties jongeren geïnterviewd over hun ervaringen tijdens het verblijf in de inrichting. Naast geplande interviews hebben de inspecteurs ook medewerkers en jongeren gesproken tijdens rondleidingen en het lunchmoment op verschillende leefgroepen.

De doorlichting van JJI Lelystad is uitgevoerd door inspecteurs van de verschillende inspectiediensten die in een periode van drie dagen geparticipeerd hebben in het onderzoek. Het standaardtoetsingskader vormt het uitgangspunt van de doorlichting. Dit toetsingskader

⁵ JJI's werken vanaf 2010 met de basismethodiek YOUTURN. Deze methodiek is een integratie en uitbreiding van twee methodieken: het Sociaal Competentie Model (SCM) en EQUIP. In YOUTURN draait alles om het aanleren van eigen verantwoordelijkheid. Met deze methodiek kunnen de pedagogisch professionals en docenten in alle JJI's de jongeren op een eenduidige en duidelijke manier bejegenen en behandelen. De tijd 'binnen' wordt zo goed mogelijk benut ter voorbereiding op een geslaagde resocialisatie.

is uitgewerkt in een aantal gestructureerde vragen- en checklijsten. Op grond van vooraf door de JJI verstrekte documentatie stellen de Inspecties eventueel aanvullende informatievragen op. De Inspecties zetten alle verzamelde gegevens af tegen de criteria uit het toetsingskader en komen zo tot een integraal oordeel over de uitvoering, het beleid en de check op de uitvoering (zie ook paragraaf 1.3 over het toetsingskader).

Tijdpad

Op 25 september 2014 heeft de Inspectie VenJ namens de deelnemende Inspecties de doorlichting aangekondigd aan de inrichting. De doorlichting is op 4, 5 en 7 november 2014 uitgevoerd. De directie heeft op 18 februari 2015 de conceptversie van het inspectierapport voorgelegd gekregen voor wederhoor op de feitelijke bevindingen. Op 27 februari 2015 is de wederhoorreactie ontvangen. Op 25 juni 2015 hebben het hoofd van de Inspectie VenJ en de hoofdinspecteur IJZ het inspectierapport vastgesteld en aangeboden aan de staatssecretaris van Veiligheid en Justitie.

1.5 Objectbeschrijving

JJI Lelystad is een particuliere justitiële jeuginrichting in Lelystad. De inrichting bestaat sinds 2004 en had destijds een capaciteit van 140 plaatsen. Momenteel biedt de inrichting plek voor 78 jongens. Daarnaast beschikt de inrichting over 20 plaatsen reservecapaciteit (zie figuur 2). Tot 2014 maakte JJI Lelystad deel uit van LSG-Rentray, een ortho-psihiatrische inrichting voor jongeren met ernstige gedragsproblemen. Vanaf 1 januari 2014 is de organisatie Intermetzo ontstaan door een fusie en samenwerking tussen de stichtingen LSG, Rentray en Zonnehuizen.

In JJI Lelystad verblijven jongeren die in voorlopige hechtenis zijn genomen, jeugddetentie of een PIJ-maatregel (plaatsing in een inrichting voor jeugdigen) opgelegd gekregen hebben. De verblijfsduur wordt bepaald door de rechter en kan variëren van enkele dagen tot enkele jaren. Tot 2010 verbleven er ook jongens en meisjes op civielrechtelijke titel in JJI Lelystad. Vanaf 2010 verblijven er uitsluitend jongens op strafrechtelijke titel.

In 2014 heeft de JJI nog een lang verblijfgroep geopend voor LVB-jongeren, waardoor er van de twaalf leefgroepen tien in gebruik zijn. Het betreffen twee kort verblijfgroepen en acht lang verblijfgroepen. Jongeren stromen in een kort verblijfgroep in en bij een langer verblijf stroomt een jongere door naar een lang verblijfgroep. Dit is doorgaans na drie maanden. De inrichting heeft 36 reguliere plaatsen, 24 plaatsen voor jongeren met een licht verstandelijke beperking (LVB) en 18 VIC-LVB plaatsen. Deze plaatsen zijn bestemd voor jongeren met een verstandelijke beperking die zeer intensieve zorg nodig hebben (very intensive care).

Figuur 2. Tabel capaciteit en bestemmingen JJI Lelystad 2014

	Groep	Bestemming	Leeftijdscategorie	Plaatsen
1	Parijs	Kort verblijf jongens	12-24	10
2	Rome	Kort verblijf jongens	12-24	10
3	Athene/Berlijn	Lang verblijf jongens LVB/VIC zeden	12-24	6
4	Kuala Lumpur	Lang verblijf jongens LVB	12-24	8
5	Kopenhagen	Lang verblijf jongens LVB	12-24	8
6	Kaapstad	Lang verblijf jongens normaal begaafd	12-24	8
7	Pisa	Lang verblijf jongens normaal begaafd	12-24	8
8	San Fransisco	Lang verblijf jongens LVB	12-24	8
9	Londen	Lang verblijf jongens VIC-LVB	12-24	6
10	Brussel/Cairo	Lang verblijf jongens VIC-LVB	12-24	6
	Subtotaal			78
11	Venetië	Reservecapaciteit		10
12	Sydney	Reservecapaciteit		10

1.6 Recent onderzoek

Onderzoek van de rijksinspectie

De afgelopen zeven jaar is JJI Lelystad bij meerdere inspectieonderzoeken betrokken geweest. In deze paragraaf staan de belangrijkste conclusies uit deze onderzoeken kort beschreven. In de periode van 2007 tot en met 2009 hebben de samenwerkende inspecties JJI Lelystad en de aan de inrichting verbonden school, de Stedenschool, bezocht in het kader van het onderzoek Veiligheid Justitiële Jeugdinstellingen.

De Inspecties oordeelden toen dat JJI Lelystad en de school een laag risico liepen op een onveilig behandel- en werkklimaat voor de jongeren en voor het personeel. Aandachtspunten waren het onvoldoende waarborgen van de rechtspositie van de jongeren, de beperkte rol van de school bij het realiseren van behandeldoelen op sociaal-emotioneel terrein en het niet voldoen aan voorwaarden voor afdoende psychiatrische diagnostiek door onvoldoende beschikbaarheid van de psychiater.

In 2008 voerden de toenmalige Inspectie voor Sanctietoepassing (ISt), nu onderdeel van Inspectie VenJ, en de IJZ een onderzoek uit naar het verlofbeleid in JJI's.

De Inspecties oordeelden destijds dat de inrichting voldeed aan de verwachtingen. Het proces van toekenning, planning en evaluatie bleek goed geregeld waardoor de uitvoering van het verlofbeleid een bijdrage leverde aan de realisatie van de behandeldoelen.

Eind 2011 zijn de samenwerkende Inspecties begonnen met de beoordeling van incidentrapportages van de JJI's. De JJI's informeren hiermee de Inspecties over hun analyses van voorgevallen incidenten. De resultaten betreffen de Inspecties bij paragraaf 4.2 over het tegengaan van agressie en geweld, en bij paragraaf 7.4 over de wijze van evalueren van de inrichting.

De IvhO beoordeelde in hun rapporten van november 2012 en september 2013 de kwaliteit van de Stedenschool. Deze resultaten komen terug in paragraaf 2.3, die gaat over het activiteitenprogramma.

1.7 Leeswijzer

De navolgende hoofdstukken behandelen elk een aspect uit het toetsingskader. Elk hoofdstuk besluit met een oordeel over het aspect.

2

Rechtspositie

Dit hoofdstuk gaat aan de hand van een negental criteria uit het toetsingskader in op de vraag hoe het gesteld is met de rechtspositie van de jongeren in JJI Lelystad.

2.1 Rechtmatige insluiting

De aanmelding van een nieuwe jongere door de afdeling individuele jeugdzaken van DJI komt binnen bij de bewonersadministratie (BA). De BA draagt zorg voor de invoering van de persoonsgegevens en insluitingsgegevens in het Jongeren Volgstelsel (JVS) en zorgt dat er een foto in JVS komt te staan. De BA voert een controle uit op alle ingevulde gegevens en voert de insluitingstitels in. Daarna controleert zij elke week alle dossiers op juiste invoer van de verblijfstitel en -duur. De BA werkt aan de hand van verschillende checklists die HKZ-gecertificeerd zijn. De medewerkers zijn onderling van elkaars werk op de hoogte en kunnen elkaar vervangen bij afwezigheid. De medewerkers zijn ervaren in het gebruik van JVS en oordelen positief over de gebruiksvriendelijkheid.

De BA maakt ook een fysiek dossier aan van de jongeren, maar het gebruik hiervan wordt steeds verder afgebouwd door de overgang naar een digitaal dossier.

Jongeren komen de inrichting binnen via de binnenkomstafdeling delinquenten (BAD). Hier wordt met behulp van biometrie de identiteit van de jongere geverifieerd en vindt controle plaats aan de hand van beschikbare persoonsgegevens. Indien aanwezig doen zij dit ook aan de hand van het identiteitsbewijs. De binnenkomstafdeling zet de biometriegegevens in het JVS. JJI Lelystad heeft een werkinstructie biometrie.

2.2 Huisregels en introductie

Informerende jongere en ouders

Als een jongere na binnenkomst voor het eerst op de groep komt, krijgt hij zijn kamer te zien en voert de groepsleiding een introductiegesprek met hem. In dit gesprek worden de basisregels uitgelegd en ontvangt de jongere een boekje waarin de huisregels staan. Bij jongeren met een laag intelligentieniveau of jongeren die slecht tot geen Nederlands spreken wordt gebruik gemaakt van pictogrammen of wordt een tolk ingeschakeld. De algemene huisregels gelden voor alle groepen. Daarnaast heeft iedere groep aanvullende eigen regels. Na binnenkomst van de

jongere worden de ouders door de groepsleiding gebeld en stuurt de BA het boekje met de huisregels aan hen toe.

Alle jongeren volgen een instroomprogramma. In de duur van dit programma bestaan binnen de inrichting verschillen, variërend van zeven tot elf dagen. Bij binnenkomst krijgen de jongeren direct een mentor en een schaduwmentor toegewezen (zie verder paragraaf 3.1 over screening). Op de LVB/VIC-zeden groep wordt voorafgaande aan de plaatsing op basis van het dossier al een match gemaakt tussen de jongere en een mentor.

Huisregels

Er is een actuele versie van de huisregels uit augustus 2014. Hierin staat informatie over het verblijf beschreven conform het model huisregels justitiële jeugdinstellingen uit de ministeriële regeling. De huisregels zijn, naast het Nederlands, ook in andere talen waaronder Engels beschikbaar.

2.3 Activiteitenprogramma

Programma

Het dagprogramma in JJI Lelystad is voor alle leefgroepen grotendeels gelijk, met uitzondering van de VIC- groepen Londen en Brussel/Cairo. Laatstgenoemde groepen hebben een aangepast en korter dagprogramma gedurende alle dagen van de week in verband met de doelgroep.

In het reguliere dagprogramma worden de jongeren op maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag variërend tussen 7.15 uur en 7.45 uur gewekt om te douchen en vervolgens gezamenlijk te ontbijten. Om 9.15 uur brengt de groepsleiding de jongeren naar school waar ze tot 12.15 uur lessen volgen. Tussen de middag eten de jongeren een broodmaaltijd op de eigen groep en om 13.00 uur gaan ze terug naar school. Om 15.15 uur is iedereen weer terug op de groep. In de middag en avond zijn de jongeren op de groep waarvan ze één uur verplicht op kamer verblijven. In de avond nemen de jongeren deel aan het programma op de groep en worden de jongeren om 22.00 uur ingesloten op hun kamer.

In het weekend, op woensdag en in de vakanties is er een aangepast programma. Op deze dagen kunnen jongeren aan activiteiten deelnemen zoals rapmuziek maken, voetballen en naar de soos gaan. De kamerdeur gaat deze dagen tussen 10.30 uur en 11.00 uur open en er kan tot 12.30 uur gedoucht worden. In de middag is er een rustuur (op kamer) en om 20.00 uur worden alle jongeren ingesloten. In totaal heeft een jongere op een reguliere groep een programma van $(4 \times 13 \text{ uur} + 3 \times 11,5 =) 86,5$ uur per week. Volgens de wet moet dit minimaal 77 uur zijn.

De groepen Londen en Brussel/Cairo hebben een aangepast dagprogramma vanwege de bijzondere bestemmingen. Op maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag worden de jongeren op deze groepen om 9.15 uur gewekt waarna ze, na het douchen en ontbijten, tussen 10.15 uur en 12.15 naar school gaan of therapie volgen. Er wordt op de eigen groep geluncht en van 13.15 uur tot 15.15 uur gaan de jongeren weer naar school of therapie. In de middag hebben zij, evenals de reguliere groepen een rustuur op kamer. Om 20.30 uur zijn alle jongeren weer op kamer. Op woensdag, zaterdag en zondag kunnen de jongeren van deze groepen tussen 11.00 uur en 13.00 uur opstaan. Er is twee keer een half uur luchten op de dag, een half uur groot corvee en één uur verplicht op kamer. Om 20.00 uur worden de jongeren weer ingesloten. In totaal hebben de jongeren op de groepen Londen en Brussel/Cairo een programma van $(4 \times 10,25 + 3 \times 8 =) 65$ uur per week.

De Bij schrijft voor dat op afdelingen voor intensieve zorg jongeren minimaal zes uur per dag (42 uur per week) aan gezamenlijke activiteiten kunnen deelnemen.

Onderwijs

Onderwijs is de hoofdactiviteit voor jongeren. De Stedenschool, onderdeel van Eduvier onderwijsgroep, verzorgt het onderwijs en arbeidstoeleiding in JJI Lelystad.

De school biedt vier dagen in de week les. Doordat er op woensdag geen onderwijs is, duurt de sluiting van de school in de zomervakantie vier weken. De school biedt een gedifferentieerd aanbod bestaande uit vijf clusters: theorie (vmbo-TL) sport (zoals fitness), groen, consumptief en techniek.

Het is ook mogelijk om voor losse vakken certificaten te halen. Met name kortdurende cursussen slaan goed aan bij de jongeren. Wanneer een jongere niet gemotiveerd is voor onderwijs of niet meer leerplichtig is, bezien medewerkers van de school en de inrichting samen wat ze de jongere kunnen aanbieden.

Tijdens het instroomprogramma heeft school een intakegesprek met alle jongeren, ook met de jongeren die in beperkingen zitten. Vervolgens starten alle jongeren in de instroomklas. In een periode van zes weken kunnen zij kennis maken met de verschillende opleidingen die school biedt. Als eerder duidelijk is welke opleiding passend is dan kan na overleg met de behandelcoördinator en school sneller doorgestroomd worden.

Op het moment van het inspectieonderzoek volgden twee jongeren buiten de inrichting onderwijs. Het grootste deel van de populatie in JJI Lelystad heeft een laag IQ waardoor het zelfstandig reizen tussen de JJI en een onderwijsvoorziening buiten de inrichting vaak niet haalbaar is. Het is de taak van school om voor jongeren die uit de regio komen en van wie de vertrekdatum bekend is, een vervolgopleiding te vinden, een stageplaats of een baan. Hiertoe heeft school in 2014 een stage coördinator aangesteld. Dit wordt ervaren als een bewerkelijke taak waardoor het meestal pas op het laatste moment lukt. Voor jongeren buiten de regio pakt de Individueel trajectbegeleider (ITB'er) van de JJI dit op.

De geïnterviewde jongeren zijn overwegend tevreden over het aanbod op school. Wel vinden zij dat de kortdurende cursussen snel vol zitten en dat er meer positieve aandacht, bijvoorbeeld in de vorm van een beloning, gegeven kan worden aan de jongeren die onderwijs volgen.

De beoordeling van de kwaliteit van het onderwijs door de Inspectie van het Onderwijs

Op 25 juni 2013 voerde de IvHO een kwaliteitsonderzoek uit op de Stedenschool. Het onderwijs voldoet aan de basiskwaliteitseisen. De school kan nog winst boeken bij de onderwijstijd, de uitleg van de leraren en het planmatig afstemmen van het onderwijs op de onderwijsbehoeften van de individuele leerling.

De school heeft plannen gemaakt om systematisch en volgens een cyclisch proces te werken aan de kwaliteitszorg. De acties die zij hieromtrent heeft genomen, zijn nog onvoldoende geïmplementeerd, zodat de inspectie een aantal indicatoren bij de kwaliteitszorg nog als onvoldoende beoordeelt. De school heeft ervoor gekozen om meer problematische leerlingen die ingeschreven staan op de school, maar zich ongemotiveerd tonen voor het onderwijs, geen onderwijs te bieden. Deze leerlingen volgen een arbeidstoeleidingstraject op De Loods. Voor deze groep leerlingen is het onduidelijk in hoeverre het onderwijsleerproces voldoet aan de kwaliteitseisen. De school moet ook voor deze jongeren aantoonbaar haar verantwoordelijkheid voor het onderwijs nemen, in dit geval in de vorm van een arbeidstoeleidingstraject.

Wettelijke activiteiten luchten, sport, bibliotheek en vrije tijd

Alle jongeren hebben dagelijks minimaal twee luchtmomenten met de eigen leefgroep van ieder dertig minuten. Het aantal uren sport dat vanuit de inrichting wordt aangeboden verschilt per groep van minimaal één keer per week tot drie keer per week één uur. De VIC-groepen kennen een verplicht sportmoment. Dit is ingevoerd omdat sommige jongeren anders niet aan beweging zouden doen. Of er extra gesport kan worden is tevens afhankelijk van welke groepsleider in dienst is. Fitnesssen kan alleen als er een groepsleider is met een certificaat hiervoor. Niet op alle groepen zijn evenveel groepsleiders met een certificaat aanwezig.

Op school is ook een mogelijkheid om te sporten en de JJI Lelystad beschikt over een sportzaal en buiten een sportveld. De inrichting heeft activiteitenclubs waaraan jongeren op vrijwillige basis kunnen deelnemen zoals een voetbal-, basketbal- en kunstclub.

Als invulling van de vrije tijd biedt JJI Lelystad tevens de mogelijkheid om met een groepje buiten de inrichting te mountainbiken, is er een soos die de leefgroep kan reserveren, kunnen jongeren muziek maken of creatieve activiteiten ondernemen. De school beschikt over een bibliotheek waar jongeren tijdens schooltijd naar toe kunnen. Gedurende vakanties is de bibliotheek gesloten. Boeken mogen van school naar de inrichting meegenomen worden.

Ouderparticipatie

JJI Lelystad is aanvankelijk op pilotbasis binnen groep Rome gestart met gezinsgericht werken. Deze pilot is in augustus 2014 afgerond en de werkwijze wordt momenteel uitgerold naar alle groepen. Doel is om ouders en overige gezinsleden meer te betrekken bij het verblijf van de jongere in de JJI. Aan gezinsgericht werken wordt onder andere invulling gegeven door ouders uit te nodigen voor familiedagen en het meevieren van een verjaardag op de leefgroep. Ook kunnen ouders zelf eten meebrengen en dit samen met hun zoon nuttigen op de groep. Groepsleiders geven aan dat er hierdoor meer betrokkenheid ontstaat.

Bij binnenkomst van een nieuwe jongere op de groep neemt de groepsleiding direct telefonisch contact op met de ouders en worden de huisregels aan hen opgestuurd. Tevens ontvangen ouders altijd een uitnodiging voor het bijwonen van alle perspectiefplanbesprekingen.

Waar het gaat om nazorg hebben ouders contact met de individuele trajectbegeleiders (ITB'ers). School organiseert ouderavonden en nodigt ouders uit om bij activiteiten aanwezig te zijn, zoals een diploma-uitreiking.

TIP-bijeenkomsten en EQUIP-trainingen⁶

JJI Lelystad zit in een overgangsfase van EQUIP naar TOP's!⁷. De implementatie van TOP's! moet nog gebeuren. In de tussentijd hebben de lang verblijfgroepen geen aanbod omdat deze jongeren de EQUIP al vaker hebben gevolgd en het aanbod van de training hetzelfde blijft (zie ook paragraaf 3.2 over bejegening). De kort verblijfgroepen hebben wel EQUIP-trainingen. De TIP-bijeenkomsten vinden plaats op zowel de lang als de kort verblijfgroepen. De deelname aan deze TIP-bijeenkomsten verschilt per jongere. Voor sommigen zijn de bijeenkomsten na tien keer gestopt omdat er te weinig jongeren waren. Andere geïnterviewde jongeren hebben wel wekelijks TIP-bijeenkomsten.

⁶ EQUIP maakt onderdeel uit van de YOUTURN-methodiek. EQUIP is een programma waarmee jongeren leren verantwoordelijkheid te dragen voor hun eigen denken en doen. Het doel is jongeren te motiveren en hen toe te rusten (EQUIPeren) om elkaar te helpen en van elkaar te leren. Met EQUIP wordt gewerkt aan het ombuigen van een negatieve groeps cultuur naar een cultuur waarin je rekening met elkaar houdt. Bij TIP-bijeenkomsten krijgen jongeren onder begeleiding van een coach training om elkaar te helpen verantwoordelijk te denken en handelen. Hier wordt expliciet aandacht besteed aan het behalen van de vaardigheidsprofielen van de deelnemers.

⁷ TOP's! gaat EQUIP vervangen en richt zich net als EQUIP op het verbeteren van sociale vaardigheden, omgaan met emoties en moreel redeneren. Het is de bedoeling dat deze training beter dan de EQUIP aansluit bij jongeren in JJI's.

Uitval van activiteiten

Na de zomervakantie in 2013 heeft de school extra ingezet op vermindering van lesuitval en sindsdien is de uitval door verzuim van docenten teruggebracht van 2,8% naar minder dan 1% op het moment van inspectiebezoek. School en inrichting houden bij wie wanneer afwezig is. Niet naar onderwijs gaan, betekent op kamer blijven, geen verlof en geen tv op kamer. Het effect hiervan is dat het spijbelen zich beperkt.

Er is geen registratie van uitval van activiteiten die buiten schooltijd worden georganiseerd, zoals sport, TIP- en EQUIP-bijeenkomsten.

2.4 Accommodatie

Scheiding van doelgroepen

(Inter)nationale regelgeving schrijft voor dat bij plaatsing onderscheid gemaakt moet worden tussen afdelingen met veroordeelden en afdelingen met niet veroordeelden. Net als in alle andere jeugdinstellingen is bij JJI Lelystad de ingeschatte duur van het verblijf bepalend en niet de strafrechtelijke status. De inrichting heeft kort en lang verblijfgroepen, conform landelijk beleid.

Alle jongeren komen binnen op een kort verblijfgroep, met uitzondering van de VIC-groep waar jongeren rechtstreeks in kunnen stromen. Op de kort verblijfgroepen plaatst de inrichting zoveel mogelijk jongeren van dezelfde leeftijd bij elkaar.

De interne overstap van kort verblijf naar lang verblijf gebeurt na ongeveer drie maanden als de jongere fasen 1 en 2 van de YOUTURN-methodiek heeft afgerond. Er moet dan wel ruimte zijn op een lang verblijfgroep. Met name de doorstroom naar een lang verblijfgroep voor jongeren met een gemiddeld IQ blijkt niet altijd tijdig te lukken. Het programma op een lang verblijfgroep wijkt iets af van dat op een kort verblijfgroep en er verblijven minder jongeren op een lang verblijfgroep. Door een gebrek aan ruimte op de lang verblijfgroepen zaten er op het moment van inspectiebezoek twee jongeren langer dan zes maanden op een kort verblijfgroep. Bij de doorplaatsing van een jongere naar een lang verblijfgroep wordt gekeken naar zijn IQ in combinatie met zijn zelfredzaamheid. LVB-VIC jongeren die veroordeeld zijn voor zedendelict(en) komen op de zedengroep. Het hoofd behandeling adviseert over de plaatsingen, na overleg met de behandelcoördinatoren.

Leefgroepen en inrichting

De leefgroepen in JJI Lelystad zijn verschillend ingericht. De VIC-groep is gescheiden in twee delen met aan iedere kant ruimte voor maximaal drie jongeren.

Alle leefgroepen beschikken over een keuken, zithoek en eettafel. In de zithoek staan een TV en spelcomputer. Bovendien hebben de groepen bordspellen en sommige groepen hebben een tafelfootbal. De geïnterviewde jongeren vinden dat er te weinig materiaal is op de groep, zoals het aantal spellen voor de PlayStation.

Op sommige groepen zijn de banken vies met scheuren in het zitgedeelte. Hiervoor zijn volgens de inrichting nieuwe banken in bestelling.

De muren in de zithoek zijn op sommige groepen versierd met graffiti. Op een enkele groep na hebben ze verder weinig tot geen aankleding van de ruimte met planten, kussens of iets dergelijks. Met name de kort verblijfgroep voor oudere jongens is schaars ingericht. De jongeren die de Inspecties spraken hebben geen klachten over de aankleding. JJI Lelystad geeft jongeren inspraak op de aankleding van de leefgroep. Er is per groep budget voor beschikbaar.

Alle leefgroepen hebben toegang tot een loggia of een klein, deels overdekt, rookbalkon.

Kamer en persoonlijke spullen

De kamers van de jongeren hebben een standaard inrichting met een bed, kast, wastafel en toilet. Afhankelijk van de YOUTURN-fase waarin ze zitten, hebben ze wel of geen tv op hun kamer. Jongeren krijgen beddengoed van de inrichting verstrekt en iedere kamer beschikt over een 'whiteboard' waarop de jongeren eigen spullen kunnen hangen. Waardevolle goederen die de jongere niet op zijn kamer mag bewaren, bewaart de inrichting in een afgesloten preciosaasak in een afgesloten kast bij de BAD. Overtollige kleding en spullen gaan eveneens naar de BAD en worden daar in een afgesloten ruimte opgeslagen.

Hygiëne

In het dagprogramma van de jongeren zijn diverse momenten opgenomen om de eigen kamer en de gezamenlijke ruimte op de leefgroep op te ruimen en schoon te maken. De jongeren zijn zelf verantwoordelijk voor het schoonhouden en opruimen van hun kamer. Elke groep heeft een washok en een doucheruimte. Jongeren kunnen dagelijks douchen en twee keer in de week hun kleding wassen. Elke week krijgen de jongeren schoon beddengoed.

De Inspecties hebben alle groepen bezocht en meerdere kamers bekeken. Over het algemeen zagen de kamers er netjes en schoon uit. De meeste gezamenlijke leefruimten waren over het algemeen ook schoon en netjes, maar op enkele groepen verdient de hygiëne meer aandacht. Zo waren één van de keukens op de leefgroep en een geïnspecteerde time-outkamer niet schoon. Op de vloer van de time-out kamer lag los materiaal, de plint was afgebroken en er waren vlekken zichtbaar. Ook trof de Inspectie op een andere time-outkamer een gat in het onderkastje bij de wastafel aan, hing er op de leefgroep een losse elektriciteitsdraad uit het plafond en was op meerdere leefgroepen de bekleding van de banken gescheurd en bevlekt. Deze gebreken leveren ook veiligheidsrisico's op.

Uit het gesprek met de medische dienst kwam naar voren dat die geen rol heeft in de controle op de hygiëne, maar dit in individuele gevallen wel doet. In het algemeen is de GGD degene die hierop controleert. Toezicht op de hygiëne vindt ook plaats door middel van interne HACCP (Hazard Analysis and Critical Control Points) audits en jaarlijks door middel van een externe audit.

2.5 Voeding en winkel

Voeding

JJI Lelystad biedt jongeren ontbijt, lunch en avondeten op gangbare tijden. Het nuttigen van de maaltijden is een gezamenlijke activiteit op de leefgroep. Ontbijt en lunch zijn broodmaaltijden. Jongeren en medewerkers zijn overwegend positief over het eten. Enkele geïnterviewde jongeren vinden de variatie in de avondmaaltijd te gering en zijn van mening dat er te vaak kip met rijst gegeten wordt. Er wordt halal gekookt. Op de meeste groepen koken de jongeren zelf onder begeleiding van de groepsleiders. Kookbeurten worden bepaald aan de hand van een rooster. De medische dienst neemt met groepsleiding de bestellijsten van voeding door op variatie en gezonde producten. Zij stimuleren jongeren tot het nuttigen van ontbijt en fruit en letten op individuele jongeren als dit nodig is. Dit gebeurt in afstemming met de groepsleiding.

Winkel

Jongeren kunnen via een bestellijst eten, drinken en verzorgingsproducten bestellen. Volgens de geïnterviewde jongeren is er voldoende aanbod. De Inspecties letten er op of de prijzen niet

substantieel afwijken van prijzen in een supermarkt. Zes producten uit de lijst waaronder drinken, koekjes en verzorgingsproducten zijn vergeleken met de prijzen in een gangbare supermarkt. Veel prijzen zijn vergelijkbaar of liggen iets hoger dan de gemiddelde supermarkt⁸. De mogelijkheid om producten te bestellen, staat in de huisregels beschreven.

2.6 Maatschappelijk contact

Gedurende het verblijf van een jongere in de inrichting is het van belang voor de resocialisatie dat hij de gelegenheid krijgt om op een zo normaal mogelijke manier contact met familie en andere relevante personen te onderhouden en om op de hoogte te blijven van het nieuws.

Telefonisch contact

Als jongeren nieuw binnenkomen dan kunnen zij dezelfde avond naar huis bellen. Jongeren mogen per week twee keer tien minuten zelf bellen en twee keer gebeld worden. Daarnaast is het mogelijk om extra belminuten te verdienen. Voor jongeren van wie de ouders geen mogelijkheid hebben om naar de inrichting te komen gelden aangepaste beltijden. De groepsleiding gaat hier flexibel mee om en contact met thuis wordt gestimuleerd.

Om te bellen hebben de jongeren geen belkaarten nodig, dit gaat op kosten van de inrichting. Bellen met een advocaat of (jeugd)reclassering is in overleg met de groepsleiding altijd mogelijk.

Bezoek

JJI Lelystad beschikt over een bezoekerszaal waar jongeren één keer in de week, onder toezicht, bezoek kunnen ontvangen. Doorgaans vindt dit in de avonden plaats. Ouders kunnen naast een bezoekmoment doordeweeks ook in het weekend of op een ander moment op bezoek komen.

In de bezoekerszaal bevinden zich losse tafels met daaromheen vier stoelen. Jongeren kunnen ook een bezoekmoment zonder toezicht aanvragen. Daarvoor heeft de inrichting een aparte kamer met een huiskamersetting. Er staat een drank- en snoepautomaat. Bij de bezoekersingang hangen instructies en regels over het bezoek. Daarnaast beschikt de inrichting over spreekkamers voor gesprekken met ambtelijk bezoek zoals advocaten en medewerkers van de (jeugd)reclassering. Deze bezoeken zijn mogelijk tijdens kantooruren.

Kennisnemen van het nieuws

Alle kamers beschikken over een intercom met vier radiozenders. Zolang de jongeren niet op last van de rechter-commissaris of raadkamer in beperkingen zitten, kunnen ze altijd het nieuws luisteren. Alle leefgroepen hebben bovendien een televisie in de huiskamer staan en afhankelijk van de YOUTURN-fase waarin de jongere zit, heeft hij ook een televisie op kamer. In de bibliotheek kunnen jongeren tijdschriften lezen.

Alle mogelijkheden tot contact met de buitenwereld zijn voor jongeren terug te vinden in de huisregels. De geïnterviewde jongeren zijn over het algemeen tevreden over deze mogelijkheden.

⁸ De Inspecties vergeleken deze prijzen met de prijzen van de online supermarkt Albert.nl

2.7 Toegang tot zorg

Geestelijke verzorging

De JJI dient jongeren in staat stellen om hun godsdienst of levensovertuiging vrij te belijden en te beleven en hiertoe minimaal twee geestelijke verzorgers van verschillende gezindte of levensbeschouwing aan de inrichting te verbinden.

Aan de JJI zijn een dominee en een imam verbonden. Naast de dominee en de imam, is op oproepbasis ook een Pandit aan de inrichting verbonden voor Hindoestaanse jongeren. De vaste imam is langdurig ziek, waardoor er tijdelijk een imam vanuit de penitentiaire inrichting (PI) Lelystad beschikbaar is. Beiden komen op de groepen. De geestelijk verzorgers hebben de beschikking over een ruimte die ze kunnen aankleden voor kerkdiensten of gespreksgroepen van de imam. Iedere vier weken wordt er een kerkdienst georganiseerd. Alleen bij bijzondere gelegenheden zoals het Offer- en Suikerfeest vindt er een gebedsdienst plaats. Tijdens deze vieringen wordt gebruik gemaakt van een grotere zaal. Er zijn geen reguliere gebedsdiensten. Het inplannen van godsdienstige vieringen en gespreksgroepen wordt door de geestelijke verzorgers als lastig ervaren door de 'concurrentie' van andere activiteiten die jongeren in hun dagprogramma kunnen volgen. Wel merken zij dat er vanuit de inrichting het besef is dat geestelijke verzorging een recht is en dat het belangrijk is voor jongeren.

De toegankelijkheid van de imam wordt door de jongeren verschillend ervaren. De één vindt dat de imam het te druk heeft voor een individueel gesprek terwijl de ander ervaart dat deze mogelijkheid er wel is.

Beschikbaarheid medische, tandarts en psychiatrische zorg

De JJI heeft drie verpleegkundigen in dienst waarvan twee somatische - en één psychiatrisch verpleegkundige. De verpleegkundigen geven aan dat de formatie voldoende is. Er is twee dagdelen in de week een huisarts in de inrichting aanwezig. De psychiater is fulltime in vaste dienst bij Intermetzo en voor twee dagen per week aanwezig in JJI Lelystad. Daarnaast is er twee dagen per week een arts- assistent aanwezig. De tandarts komt één dagdeel in de week met een eigen assistente. De medische dienst heeft een goede samenwerking met het ziekenhuis in Lelystad en de verslavingszorg Tactus.

De intakegesprekken met de medische dienst vinden uiterlijk binnen drie dagen na binnenkomstplaats (zie hiervoor paragraaf 3.1 over screening). De verpleegkundigen zijn veel op de groep, waar de jongeren kunnen verzoeken om een afspraak.

In de intake van de medische dienst zitten vragen die de eerste signalen van psychiatrisch stoornis kunnen opsporen. Als jongeren op een lang verblijf groep worden geplaatst dan krijgen zij altijd een psychiatrische intake. De meeste jongeren met een indicatie voor psychiatrische zorg hebben deze al bij binnenkomst. De psychiater komt regelmatig op de groepen waardoor er een lage drempel is om hem aan te spreken. De psychiater verzorgt tevens de aanmeldingen voor onder andere de Forensische observatie en begeleidingsafdeling (FOBA).

Psychomedisch overleg (PMO)

Het PMO vindt wekelijks plaats. Hieraan nemen de behandelcoördinatoren van alle leefgroepen, de psychiater en de medische dienst deel. Het hoofd behandeling is voorzitter van dit overleg. De psychische en medische toestand van de jongeren wordt hier besproken.

Medicatie

In het digitale patiëntendossier (MicroHIS) is terug te vinden welke medicatie een jongere gebruikt of heeft gebruikt. De apotheek komt dagelijks in de inrichting waardoor medicatie er dezelfde dag of een dag later is. De medische dienst heeft standaard bepaalde medicatie op voorraad voor noodgevallen. Dit wordt maandelijks geïnventariseerd. De groepsleiding verstrekt de medicatie aan de jongere. Het gebeurt vaak dat groepsleiding vergeet aan te tekenen dat de jongere zijn medicatie weigert of vergeet in te nemen. De psychiatrische verpleegkundige maakt de inschatting of dit besproken moet worden met de psychiater.

2.8 Disciplinaire straffen en ordemaatregelen

JJI Lelystad legt aan jongeren die de regels overtreden disciplinaire straffen op. Het gaat bijvoorbeeld om drugsgebruik, bezit van andere contrabande, onterechte ziekmelding of bedreigen van medewerkers. Voor jongeren die voor hun eigen of andermans veiligheid tijdelijk afgezonderd moeten worden, heeft JJI Lelystad het beleid om ordemaatregelen op te leggen. Er is vastgesteld gemeenschappelijk beleid rondom straffen en maatregelen. Geïnterviewden geven aan dat straffen en maatregelen proportioneel zijn. Jongeren behouden hun rechten op luchten, telefoneren en bezoek als ze een straf of maatregel ondergaan.

Waarschuwing, time-out en kamerplaatsing

Het uitgangspunt van de inrichting is om niet direct te straffen, maar eerst andere pedagogische interventies toe te passen. Er wordt altijd uitgegaan van de-escalerend handelen, dat is ook geïntegreerd in de training (zie paragraaf 4.2 over agressiebeheersing). Ook in de teamvergadering is daar aandacht voor. Bij ongepast gedrag van een jongere wordt zo mogelijk eerst één of twee keer een waarschuwing gegeven. Als dat niet werkt dan probeert de groepsleiding de jongere apart te nemen voor een gesprek in de spreekkamer of de jongere wordt naar zijn kamer gestuurd (time-out) om het gesprek later aan te gaan. Dit is maatwerk en voor enkele jongeren zijn hierover afspraken gemaakt of wordt gewerkt met een signaleringsplan⁹.

Sommige groepen maken gebruik van een time-out kamer. Dit is een normale kamer op de groep die ontdaan is van persoonlijke spullen.

Wanneer een jongere een time-out krijgt, stelt de groepsleiding hiervan de unitmanager in kennis. Een kamerplaatsing gebeurt in eerste instantie voor de duur van maximaal één uur. De unitmanager komt langs op de kamer en daar kan de jongere zijn verhaal bij doen. Daarna volgt eventueel een strafoplegging door de directeur. Als een jongere drugs heeft gebruikt dan kan een schrijfofdracht ook onderdeel uitmaken van de straf. Als jongeren uit de les verwijderd worden dan moeten ze naar kamer en krijgen ze huiswerk mee. Zo mogelijk is de jongere het volgende dagdeel weer terug in de klas. Bij incidenten die plaatsvinden op school, heeft de groep de verantwoordelijkheid om voor een passende afdoening te zorgen. Hier zijn protocollen voor en dit gebeurt in nauw overleg met school.

Plaatsing in afzondering

Het beleid van JJI Lelystad is dat afzondering alleen wordt gebruikt voor rust en veiligheid en niet als straf. Als er sprake is van afzondering wordt de unitmanager of behandelcoördinator geïnformeerd. De behandelcoördinator of unitmanager hoort het verhaal aan van de jongere, maar legt geen maatregel op tot afzondering, dit doet de directeur. Het gemiddelde verblijf in de afzondering is één uur. Indien een jongere langer dan 24 uur in afzondering moet verblijven, meldt de

⁹ In een signaleringsplan.

inrichting dit bij de commissie van toezicht (cvt). De ouders worden hiervan door de groepsleiding in kennis gesteld.

Zorg voor jongeren in de afzondering

Bij een besluit tot plaatsing in de afzondering wordt altijd het hoofd behandeling of de directeur betrokken. De medische dienst wordt in kennis gesteld. In de afzonderingsruimte is een mogelijkheid voor cameratoezicht. Als de gemoedstoestand van de jongere het toelaat dan krijgt hij een poef om op te zitten. 's Avonds krijgt de jongere een matras en een deken. De verzorging van de jongere wordt gedaan door de groepsleiding van de eigen groep. Tijdens verblijf in afzondering ontvangt de jongere een broodmaaltijd.

Registratie

De registratie van de kamerplaatsingen en afzonderingen gebeurt in het Jongeren informatie-systeem (JIS) en zijn ook terug te vinden in Qlikview¹⁰. Momenteel is er geen eenduidige registratie in het systeem mogelijk omdat Qlikview meerdere maatregelen bij elkaar optelt waardoor er meer afzonderingsplaatsingen worden geteld dan er daadwerkelijk hebben plaatsgevonden. Het is bovendien niet mogelijk om alternatieve straffen (huiswerk, schrijfopdracht) te registreren.

2.9 Klachtafhandeling en medezeggenschap

Toegang beklagcommissie en maandcommissariaat

JJI Lelystad heeft een commissie van toezicht (cvt) bestaande uit negen leden en een ambtelijk secretaris. Iedere maand heeft één van de commissieleden maandcommissariaat.

De cvt vergadert één keer per twee maanden. De directie sluit hierbij aan. Onderwerpen van de vergadering zijn de behandelde beklagzittingen, de hoge doorlooptijden van klachten, klachten van de maandcommissaris en de actuele ontwikkelingen binnen de JJI.

Voor het indienen van een klacht kunnen jongeren een klachtformulier gebruiken. Deze hangen op de groepen. Jongeren kunnen hun klacht deponeren in de brievenbus die in de inrichting hangt. In de huisregels staat de klachtafhandeling vrij uitgebreid beschreven. De mogelijkheid tot ondersteuning bij een beklagzitting ontbreekt echter. In de praktijk zijn er regelmatig advocaten bij de beklagzitting aanwezig.

Klachtafhandeling

Via de ambtelijk secretaris komt de klacht bij de maandcommissaris terecht, die de inrichting twee avonden per maand bezoekt. Het streven is om binnen twee weken na het indienen van de klacht met de jongere in gesprek te gaan en de klacht dezelfde avond of uiterlijk binnen één week door middel van bemiddeling op te lossen. De ervaring van de cvt is dat het grootste deel van de klachten op deze wijze afgehandeld kan worden. De groepsleiding en unitmanagers zijn hierbij ondersteunend door aan het bemiddelingsgesprek deel te nemen en/of oplossingen aan te dragen. Ook de directie reageert binnen een paar dagen als er vanuit de cvt een vraag wordt gesteld. De geïnterviewde jongeren ervaren het indienen van een klacht als een geaccepteerd middel om voor hun rechten op te komen en voelen zich hierin vrij. Ze weten waar ze met een klacht moeten zijn en vinden dat er naar hun klacht geluisterd wordt.

¹⁰ QlikView is een Business Intelligence (BI) tool die DJI gebruikt voor data analyse, dashboards en rapportage. Het werkt op basis van een eenduidige structuur om alle soorten analyse- en rapportagebehoeften in te vullen.

De cvt heeft één keer per maand een beklagzitting. Vanuit de JJI zijn hierbij de directeur en het hoofd behandeling aanwezig.

Uit het jaarverslag 2013 van de cvt blijkt dat er 273 klachten binnen zijn gekomen. Het grootste deel (31 klachten) had ‘verzorging’ als onderwerp. Daarnaast kwamen ‘informatievoorziening en procedure’ en ‘disciplinaire straf’ regelmatig als onderwerp van beklag voor. Van de op zitting behandelde klachten zijn in het verslagjaar totaal 30 klachten gegrond verklaard. Zowel de cvt als de JJI hebben geen zicht op de doorlooptijden bij klachten. Er bestaat geen klachtenvolgsysteem. Wel geeft de cvt aan dat het niet lukt om een klacht die op zitting komt binnen vier weken af te handelen.

De voorzitter van de cvt krijgt bericht van alle plaatsingen in de afzondering. Met betrekking tot de waarborging van de termijnen gaat de cvt af op wat de directie hierover aanlevert. Een totaaloverzicht van straffen vraagt de cvt niet op. De cvt heeft de overtuiging dat de inrichting de termijnen strikt hanteert.

Jongerenraad

De inrichting heeft een jongerenraad met vertegenwoordiging uit vrijwel alle leefgroepen. Vanuit de kort verblijfgroepen is het lastig om jongeren in de jongerenraad te krijgen, omdat het verloop in deze groepen groot is. De jongerenraad wordt gevoed met onderwerpen die uit de wekelijkse leefgroep vergaderingen worden opgehaald. Zij voelen zich door de inrichting serieus genomen en krijgen altijd antwoord op hun vragen. De rol van de jongerenraad staat in het introductieboekje voor jongeren. Van de jongerenraad wordt verwacht dat zij zelf hun achterban informeren over onderwerpen die besproken zijn.

Het cvt-lid woont één á twee keer per jaar een vergadering van de jongerenraad bij.

2.10 Conclusie, oordelen en aanbevelingen

Algemene conclusie

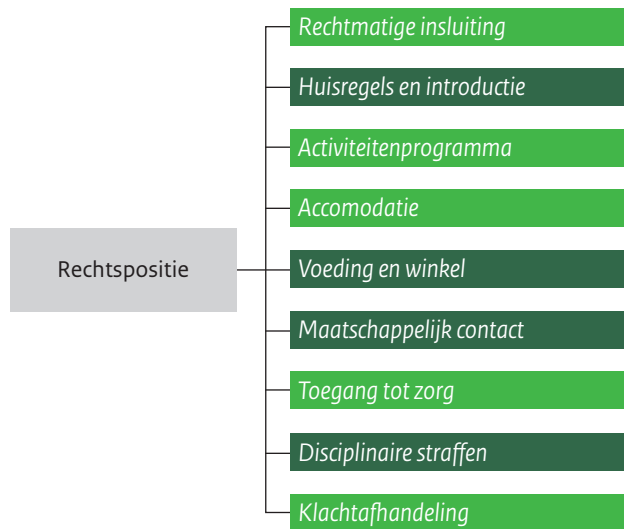
De Inspecties oordelen positief over de wijze waarop JJI Lelystad de rechtspositie van jongeren waarborgt. Op alle criteria voldoet de inrichting overwegend of volledig aan de verwachtingen. Jongeren krijgen een gedegen uitleg van de huisregels bij binnenkomst, de accommodatie is ruim opgezet en geschikt voor verblijf van jongeren met goede faciliteiten op het gebied van onderwijs, sport en andere vrijetijdsbesteding. Het aanbod van de producten die jongeren kunnen bestellen is afgestemd op hun behoeften. Ook de mogelijkheid tot maatschappelijk contact en de toegang tot zorg zijn grotendeels op orde. Belangrijkste verbeterpunten liggen op het gebied van controle op de ingevoerde insluitingsgegevens, monitoring van uitval van activiteiten naast onderwijs, controle op de hygiëne binnen de inrichting, verbetering van de medicatiebegeleiding en versnelling in de klachtafhandeling.

Oordeel per criterium

De negen criteria waarop de Inspectie VenJ de rechtspositie van jongeren zijn afzonderlijk van elkaar beoordeeld. Figuur 3 geeft de oordelen op de getoetste criteria schematisch weer, gevolgd door een toelichting.

Figuur 3. Overzicht oordelen rechtspositie

Rechtmatige insluiting

Op het criterium rechtmatige insluiting van jongeren voldoet JJI Lelystad overwegend, maar niet volledig aan de verwachtingen. De medewerkers voeren hun werkzaamheden consciëntieus uit, de identiteit van een jongere wordt bij binnenkomst en vertrek gecontroleerd en er wordt gebruik gemaakt van de biometrie. De procedures en werkinstructies rondom binnenkomst en biometrie zijn goed beschreven. Medewerkers van de BA werken met een checklist en voor zichzelf regelmatig nagaan of alle werkzaamheden zijn uitgevoerd. Een aandachtspunt is dat er na de invoering van een vonnis nooit een controlemoment door een andere persoon dan de medewerker zelf op de juistheid van de gegevens. Een onjuist ingevoerde datum en daarmee een te vroege of te late in vrijheidstelling wordt zo eerder over het hoofd gezien.

Huisregels en introductie

Op dit criterium voldoet de inrichting volledig aan de verwachtingen. Jongeren krijgen direct bij binnenkomst een introductiegesprek en de actuele huisregels worden zowel op schrift als mondeling toegelicht. Ook ouders worden door de groepsleiding telefonisch geïnformeerd en krijgen de huisregels toegezonden. Deze huisregels zijn in meerdere talen beschikbaar. Door de behandelcoördinatoren vindt controle plaats op het tijdig voeren van de introductiegesprekken.

Activiteitenprogramma

Het activiteitenprogramma binnen JJI Lelystad voldoet overwegend aan de gestelde verwachtingen van de Inspecties. Het aantal uren dat jongeren activiteiten aangeboden krijgen ligt boven de wettelijke eisen. Het dagprogramma draait hoofdzakelijk om onderwijs en de school is er in het afgelopen jaar in geslaagd om de lesuitval tot een minimum te beperken. In de onderwijsvrije weken en dagen verzorgt de JJI een alternatief programma. Ook voor jongeren die niet meer leerplichtig zijn is een passend werk/stage aanbod. De inrichting heeft per leefgroep de dagprogramma's beschreven en tussen school en JJI vindt voldoende afstemming plaats. Absentie op school van individuele jongeren wordt geregistreerd en heeft gevolgen. Het dagprogramma verschilt echter wel per jongere omdat sommige jongeren vaker kunnen sporten dan andere en omdat niet alle groepen TIP-bijeenkomsten hebben. De uitval van andere activiteiten zoals sport, TIP- en EQUIP-bijeenkomsten monitort de inrichting niet waardoor er geen inzage is in deze ontstane verschillen.

Aanbevelingen:

- Breid de monitoring op het dagprogramma uit en registreer en analyseer ook uitval van andere activiteiten dan onderwijs teneinde te waarborgen dat alle jongeren TIP-bijeenkomsten krijgen en dat jongeren evenveel kans hebben om deel te nemen aan een sportmoment.
- Zorg ervoor dat ook de jongeren op de lang verblijfgroepen een training volgen in het kader van de YOUTURN-methodiek (TOP's!).¹¹

Accommodatie

JJI Lelystad is geschikt voor de huisvesting van jongeren. De inrichting is ruim opgezet en beschikt over diverse faciliteiten. Jongeren hebben ook inspraak op de inrichting van hun leefomgeving. De leefgroepen zijn onderling van elkaar gescheiden. De scheiding van doelgroepen voldoet niet aan de internationale normen met betrekking tot scheiden van veroordeelden en niet-veroordeelden, maar wel aan het landelijk beleid om jongeren te scheiden op basis van kort en lang verblijf. Wat hygiëne en onderhoud betreft gaf niet de gehele inrichting blijk van zichtbare aandacht voor onderhoud en hygiëne. Om die reden voldoet de inrichting overwegend aan de verwachtingen.

Aanbeveling:

Besteed op onderdelen meer aandacht aan onderhoud en hygiëne op de groepen en zorg dat de gesignaleerde gebreken worden hersteld.

Voeding en winkel

De Inspecties oordelen positief over de voeding en de winkel. De inrichting voldoet volledig aan de verwachtingen. Jongeren koken mee op de groepen waar dit mogelijk is, eten is een groepsactiviteit en groepsleiding en medische dienst letten er op dat jongeren voldoende en gevarieerd eten. De prijzen van de producten die jongeren kunnen bestellen liggen iets hoger dan de gemiddelde prijzen in een doorsnee supermarkt, maar deze verschillen zijn acceptabel.

Maatschappelijk contact

Op het criterium maatschappelijk contact voldoet JJI Lelystad volledig aan de verwachtingen. Er is voldoende bezoekgelegenheid en jongeren krijgen voldoende mogelijkheden om te bellen en op de hoogte te blijven van het nieuws. Contact met ouders wordt vanuit groepsleiding gestimuleerd. De regels en rechten over bezoek staan duidelijk omschreven in de huisregels.

Toegang tot zorg

De uitvoering van de toegang tot zorg voldoet overwegend aan de verwachtingen. De geestelijke zorg is goed vertegenwoordigd en beschikt over voldoende faciliteiten om jongeren tijdens hun verblijf religieuze begeleiding te bieden. Bij bijzondere gelegenheden vinden gebedsdiensten plaats en er zijn gespreksgroepen en individuele gesprekken met de dominee of imam mogelijk. Aandachtspunt betreft de frequentie van kerk- en gebedsdiensten, deze vinden niet wekelijks plaats, terwijl jongeren hier wel recht op hebben. Er ligt ook geen inventarisatie over de behoefte hieraan onder de jongeren. Voor wat betreft de medische en psychosociale zorg heeft JJI Lelystad voldoende aanbod. Jongeren krijgen voorlichting en behandeling. De psychiatrische behandeling is goed geborgd in de medisch dienst door de aanwezigheid van de psychiater, arts assistent en een psychiatrisch verpleegkundige. De psychiater levert tevens een bijdrage aan het behandelklimaat door jongeren regelmatig op de groep op te zoeken en te spreken. Punt van aandacht is

¹¹ Per 1 februari 2015 is JJI Lelystad gestart met het trainen van groepsleiders in TOP's!

de medicatiebewaking van geneesmiddelen die door jongeren niet worden ingenomen of worden vergeten.

Aanbeveling:

- Ontwikkel een systeem van beoordeling van medicatiesignalen voor een verbeterde medicatiebegeleiding.

Disciplinaire straffen en ordemaatregelen

Op het criterium straffen en maatregelen voldoet JJI Lelystad volledig aan de verwachtingen. Groepsleiders proberen bij grensoverschrijdend gedrag altijd eerst te waarschuwen of te de-escaleren. Indien nodig, zet de JJI straffen proportioneel in. Jongeren behouden hun rechten als ze een straf ondergaan. Van alle disciplinaire straffen vindt registratie plaats. De inrichting beschikt over beleid omtrent de disciplinaire straffen en ordemaatregelen. In de huisregels kan de jongere terugvinden wat de inrichting onder straffen en maatregelen verstaat en hoe hij zich kan verdedigen. Verbeterpunt betreft de dubbele registratie van afzondering en time-outplaatsing in Qlikview waardoor geen duidelijke overzichten bestaan van alle straffen en maatregelen.

Aanbeveling aan DJI:

Pas QlikView zo aan dat registraties van straffen en maatregelen niet dubbel geteld worden en er duidelijke overzichten gegenereerd kunnen worden uit het systeem.¹²

Klachtafhandeling en medezeggenschap

JJI Lelystad voldoet overwegend, maar niet volledig, aan de verwachtingen. De afhandeling van klachten is grotendeels op orde. Het merendeel van de klachten wordt via bemiddeling opgelost. Wanneer een klacht door gaat naar de zitting, reageert de inrichting tijdig op verzoeken van de cvt. Echter duurt de klachtafhandeling regelmatig langer dan vier weken wanneer het tot een zitting komt. Zowel de inrichting als de cvt houden geen registratie bij van de klachtafhandelingstermijn. Ook wordt de wijze van afdoening van klachtzaken niet geregistreerd. De huisregels zijn vrij uitgebreid over de klachtafhandeling. Een aandachtspunt betreft het ontbreken van informatie over de mogelijkheid om zich bij de mondelinge behandeling van hun beklag bij te laten staan door een familielid, rechtsbijstands- of vertrouwenspersoon en/of tolk. Uit de praktijk blijkt echter dat jongeren regelmatig bijstand ontvangen. De JJI heeft een jongerenraad met een ruime vertegenwoordiging vanuit de verschillende leefgroepen die zich serieus genomen voelt en gehoord wordt door de directie.

Aanbeveling aan de commissie van toezicht en de inrichting:

Monitor als cvt en JJI de doorlooptijden en de wijze van afdoening van klachtzaken, achterhaal eventuele knelpunten om tot versnelling in de processen te komen.¹³

¹² Met de nieuwe release van JVS (2.8) heeft het hoofdkantoor volgens JJI Lelystad de dubbele registratie in Qlikview opgelost.

¹³ In de volgende versie van de huisregels voegt JJI Lelystad de mogelijkheid tot bijstand bij de klachtprocedure toe.

3

Omgang met jongeren

Dit hoofdstuk gaat aan de hand van drie criteria uit het toetsingskader in op de vraag hoe het gesteld is met de omgang met de jongeren in JJI Lelystad.

3.1 Screening

Als jongeren worden ingesloten is het van belang dat de inrichting zo snel mogelijk zicht krijgt op: zorgbehoeften en gezondheidsrisico's voor de jeugdige zelf en of anderen; veiligheidsrisico's voor medejeugdigen en personeel (beheersrisico's); noodzakelijk beveiligingsniveau in verband met ontvluchtingsgevaar; en onderwijsniveau en -behoefte om een onderbreking in de schoolloopbaan zo klein mogelijk te houden. Jongeren die binnenkomen in JJI Lelystad worden gescreend en meerdere disciplines binnen JJI Lelystad voeren een intakegesprek met de jongeren. Dit zijn de behandelcoördinator, de groepsleiders, de medische dienst en de school.¹⁴

Intake groepsleiding

Als een jongere op de leefgroep komt dan krijgt hij een mentor toegewezen (zie ook paragraaf 2.2. over huisregels en introductie). De jongere start met een instroomprogramma om te wennen op de groep. Na ongeveer vijf dagen start de jongere met het YOUTURN-instroomprofiel. De mentor heeft ook een intake met de jongere en legt informatie uit gesprekken met de jongere vast in mentorverslagen. De informatie uit het intakegesprek wordt gebruikt voor het eerste perspectiefplan. De mentor start binnen tien dagen met het schrijven van zijn deel van het perspectiefplan.

Intake behandelcoördinator

Binnen één dag na binnenkomst in de inrichting voert de behandelcoördinator een intakegesprek met de jongere om in te kunnen schatten welke zorgbehoefte de jongere heeft en in hoeverre hij in de groep past. Als er mogelijk sprake is van suïcidaliteit of depressieve gedachten dan schakelt de behandelcoördinator de psychiater in. In het kader van het gezinsgericht werken wordt de gezinstherapeut van de inrichting ook bij deze intake betrokken. De administratie houdt in de gaten of de intake binnen één dag na binnenkomst plaatsvindt en zij attendeert de

¹⁴ De intake die het onderwijs afneemt komt aan de orde in paragraaf 2.3 over het activiteitenprogramma.

behandelcoördinatoren er op als het te lang duurt. Binnen twee dagen na binnenkomst van de jongere neemt de psychologisch testassistent de Maysi-2 en SDQ¹⁵ af.

Indien er al informatie bekend is over de jongeren die relevant is voor de groepsleiders dan worden zij hierover geïnformeerd via de mail en in de tweewekelijkse teamvergadering. De beschikbare voorinformatie verschilt per jongere en is afhankelijk van het voortraject. Er wordt gebruik gemaakt van de beschikbare voorinformatie van ketenpartners zoals het Landelijk Instrumentarium Jeugd (LIJ)¹⁶ van de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) uit het Generiek Casusoverleg Ondersteunend Systeem (GCOS)¹⁷, de aanwezige justitiële voorinformatie via Justitiële Documentatie (JD)-online¹⁸ en informatie vanuit eerder verblijf in detentie. Bij een overplaatsing uit een andere JJI komt het volledige dossier mee.

Intake medische dienst

Binnen drie dagen na binnenkomst in de inrichting heeft de jongere een intake met de medische dienst. De medische dienst maakt hiervoor gebruik van een digitale vragenlijst in MicroHIS. De vragenlijst is gericht op volwassen mannen. De medische dienst zou graag een specifieke jeugd-intake in MicroHIS zien. De medische dienst verwijst de jongere naar de sociaal psychiatrisch verpleegkundige of de psychiater. Wanneer er sprake is van een vermoeden van suïcidarisico, of van een dreigende psychose of agressie dan wordt dezelfde dag een gesprek met de psychiater geregeld.

Intake individueel trajectbegeleider

JJI Lelystad werkt met individueel trajectbegeleiders (ITB'ers), die zich bezighouden met de nazorg voor jongeren. De ITB'ers worden ongeveer twaalf tot negen maanden voordat een jongere de inrichting verlaat betrokken. Zij voeren zelf geen intakegesprek met de jongeren. Vragen die relevant zijn voor de ITB'er worden meegenomen in de screening door de psychologisch testassistent.

Check op de uitvoering

De verschillende disciplines leggen de uitkomsten van de intakes en screenings vast. De behandelcoördinator ziet er op toe dat de benodigde screenings en intakes zijn uitgevoerd en de informatie bijeen gebracht wordt in het eerste perspectiefplan. Daarnaast wordt deze informatie over de nieuwe jongere besproken in het wekelijkse PMO.

---

¹⁵ SDQ staat voor Strength and Difficulty Questionnaire en Maysi-2 voor Massachusetts youth screening instrument versie twee. Dit zijn screeningsinstrumenten die landelijk zijn ingevoerd en waarvan nog onderzocht wordt of ze gevalideerd kunnen worden. De instrumenten hebben als doel psychische problemen in kaart te brengen.

¹⁶ LIJ staat voor Landelijk Instrumentarium Jeugdstrafrechtketen. Dit is ontwikkeld voor jongeren van 12-18 jaar die met politie en justitie in aanraking komen. Het LIJ berekent het recidive risico en geeft een profiel van aanwezige beschermende en risicofactoren en eventuele zorgsignalen.

¹⁷ Het Generiek Casusoverleg Ondersteunend Systeem (GCOS) is een digitaal systeem dat ketenpartners ondersteunt bij het netwerk- en trajectberaad.

¹⁸ JD-online is de digitale toegang tot het justitieel documentatieregister voor het verkrijgen van uittreksels en rapportages uit het persoonsdossier.

3.2 Bejegening

Binnen JJI Lelystad is veel aandacht voor het neerzetten van een positief leef- en leerklimaat en een positieve bejegening van de jongeren. Jongeren worden op een respectvolle manier behandeld, gemotiveerd en krijgen complimenten. De jongeren bevestigen dat ook: medewerkers gaan met de jongeren in gesprek, geven direct antwoord op een vraag en nemen de jongeren serieus. Daarnaast is de groepsleiding volgens de jongeren 'relaxed' en laat zij het goede voorbeeld zien. De groepsleiding heeft oog voor het welzijn van de jongeren en spant zich in om jongeren voor te bereiden op hun terugkeer in de maatschappij. Op de twee VIC-LVB groepen is bejegening een voortdurend punt van aandacht. Gezien de problematiek van de jongeren worden op deze groepen alleen ervaren groepsleiders ingezet.

De behandelcoördinatoren bieden handvatten aan de groepsleiders over hoe zij het beste om kunnen gaan met de jongeren, rekening houdend met de achtergrond en problematiek van de betreffende jongere. Volgens de jongeren wordt iedereen gelijk behandeld. De regels zijn duidelijk en worden consequent gehanteerd. De directeur, unitmanagers en het hoofd behandeling zien toe op gelijke behandeling en op het werken conform de procedures en wetgeving.

JJI Lelystad werkt grotendeels conform de YOUTURN-methodiek. Alle jongeren hebben een mentor en co-mentor, met wie ze minimaal eens per twee weken een mentorgesprek hebben. De jongeren geven aan dat zij goed contact hebben met hun mentor. De jongeren hebben tijdens iedere dienst wel een gesprekje met hun mentor. In het mentorgesprek gaat het onder andere over de voortgang van jongeren binnen YOUTURN. Verder hebben de jongeren een YOUTURN-perspectiefplan en werken zij aan de basis- en ontwikkelprofielen YOUTURN. De voortgang op hun profielen kunnen jongeren onder meer volgen op een YOUTURN-bord, dat op het kantoor van de groepsleiding hangt. Op bijna alle groepen is dit bord ook actueel.

De jongeren van de kort verblijfgroepen nemen deel aan TIP-bijeenkomsten en krijgen drie keer per week EQUIP aangeboden. De jongeren op de lang verblijfgroepen volgen geen EQUIP, maar alleen TIP-bijeenkomsten, zoals beschreven in paragraaf 2.3 over het activiteitenprogramma. Jongeren werken aan de basis- en ontwikkelprofielen. Deze profielen worden dagelijks besproken met de jongeren. Iedere jongere heeft een eigen YOUTURN map die gebruikt wordt als naslagwerk. Inmiddels is alles ook digitaal.

Minder tevreden zijn de jongeren over de omgang met hun privacy. Zij vinden dat ze vaak gevisiteerd worden; na ieder verlof, ieder bezoek en bij kamercontrole (zie ook paragraaf 4.3. over drugsontmoediging). Ook vinden de jongeren dat de groepsleiding te aanwezig is tijdens de urinecontroles.

De groepsleiders volgen jaarlijks een herhalingstraining YOUTURN. In 2014 heeft geen herhaling plaatsgevonden in afwachting van de nieuwe eendaagse TOP's-Training. EQUIP bijeenkomsten worden omgezet naar TOP's! Een deel van de medewerkers is inmiddels geschoold in TOP's! De behandelcoördinatoren volgen ten tijde van het inspectiebezoek een training voor TOP's!. De behandelcoördinatoren zijn methodiekcoaches van YOUTURN en houden er zicht op dat alle medewerkers de trainingen volgen.

3.3 Rapportage en documentatie

Een deugdelijke administratie en informatie-uitwisseling over de jongere en het verblijf in de inrichting dragen bij aan de adequate tenuitvoerlegging van de vrijheidsbeneming. JJI Lelystad houdt van elke jongere een fysiek en een digitaal dossier bij. De fysieke dossiers liggen bij de bewonersadministratie. De inrichting is bezig met het volledig digitaliseren van de dossiers in het Jeugd Volgstelsel (JVS). De bewonersadministratie beheert het dossier met daarin de persoons- en identificatiegegevens, justitiële stukken zoals vonnissen, de verblijfsgegevens waaronder ook rapporten en beschikkingen van disciplinaire straffen en ordemaatregelen en klachten van de jongere. De bewonersadministratie werkt hierbij aan de hand van verschillende checklists.

De Inspecties hebben acht door henzelf geselecteerde dossiers ingezien. De dossiers hanteren de wettelijke standaard indeling en door de inhoudsopgave en tabbladen zijn ze overzichtelijk ingedeeld. Ook de inhoud van de dossiers is conform de wettelijke vereisten. Jongeren hebben de mogelijkheid om hun dossier in te zien.

Het digitale dossier in het Jeugd Volgstelsel (JVS) bestaat uit twee onderdelen. Er is een onderdeel intelligente formulieren module (IFM) waar medewerkers alle inhoudelijke zaken over een jongere vastleggen zoals mentorgesprekken en voortgangsrapportages. In het andere deel, JIS, worden onder andere de bezoeken, incidenten en ordemaatregelen en disciplinaire straffen geregistreerd. De unitmanager is verantwoordelijk voor de controle van rapportages in beide onderdelen van JVS. Uit de interviews blijkt dat unitmanagers groepsleiding aanspreken op ontbrekende mentorverslagen.

JJI Lelystad is een particuliere instelling met eigen ICT-middelen en JVS sluit niet goed aan op het besturingssysteem dat de inrichting gebruikt. Het systeem is hierdoor volgens de medewerkers omslachtig en storingsgevoelig. Dit kost de medewerkers veel tijd en leidt tot ergernis. De Inspecties hebben geconstateerd dat het per groep verschilt hoe goed de dagrapportage wordt bijgehouden. Op sommige groepen is er niets tot zeer weinig ingevuld bij de groepsrapportage en rapportages over individuele jongeren.

JJI Lelystad houdt conform de YOUTURN-methodiek op verschillende manieren de voortgang van de ontwikkeling van de jongeren bij. De doelen uit de YOUTURN-perspectiefplannen worden voor de jongeren verder uitgewerkt in de basis- en ontwikkelingsprofielen YOUTURN. De voortgang op deze profielen is terug te vinden in IFM. De behandelcoördinatoren lezen de dagrapportage en de mentorverslagen. Op de groepen hangen YOUTURN-borden met daarop de behaalde YOUTURN-profielen per jongere. Tijdens de jongerenbespreking spreken verschillende disciplines over het gedrag van jongeren op de groep en de voortgang van jongeren. Ook hiervan wordt verslag gedaan. De jongeren houden zelf een portfolio volgens YOUTURN bij in een map. De voortgang van de jongeren wordt vastgelegd in de periodieke perspectiefplannen. Een check op de voortgang vindt plaats tijdens de periodieke perspectiefplanbesprekingen en wekelijkse PMO's. (zie ook paragraaf 6.1 over re-integratieactiviteiten).

Medisch dossier

De medische dienst van JJI Lelystad werkt met een digitaal patiëntendossier in MicroHIS (zie ook paragraaf 2.7 over toegang tot zorg). Er is een check of de huisarts de verpleegkundige intake gelezen heeft. De huisarts monitort de opvolging van de doelen uit de intake. Aan de initialen bij de registratie is te zien wie wat geregistreerd heeft. Het psychiatrisch- en medisch huisartsdossier

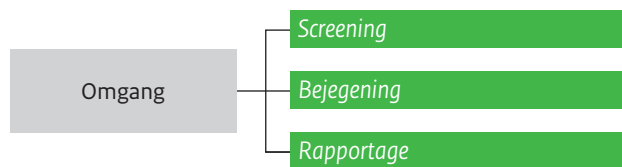
is één. De psychiater stelt in een Word-bestand een rapportage op met zijn conclusie en beleid en de psychiatrisch verpleegkundige zet het vervolgens in MicroHIS. Jongeren weten dat er verslag gemaakt wordt van gesprek(ken) met de psychiater.

3.4 Conclusie, oordelen en aanbevelingen

Algemene conclusie

De Inspecties oordelen positief over de omgang met jongeren. De inrichting voert screenings en intakes uit bij binnenkomst van de jongeren. De inrichting zet een positief leefklimaat neer voor de jongeren en ook de manier van rapporteren en documenteren voldoet overwegend aan de verwachtingen. Een belangrijk verbeterpunt is dat een deel van de screenings niet tijdig plaatsvindt.

Figuur 4. Overzicht oordelen Omgang

Oordelen per criterium

Screening

De screening van jongeren in JJI Lelystad voldoet overwegend aan de verwachtingen. Jongeren worden door de verschillende disciplines gescreend op gezondheidsrisico's, beveiligings- en beheers risico's en de behoefte aan zorg. De behandelcoördinator ziet erop toe dat alle benodigde screenings en intakes worden uitgevoerd. De uitkomsten van de screenings en intakes worden verwerkt in het eerste perspectiefplan en besproken in het wekelijkse PMO. Echter de screenings door de medische dienst en de testassistent vinden niet conform YOUTURN standaard binnen 24 uur na binnenkomst plaats, maar uiterlijk na 72 uur waardoor risico's mogelijk te laat worden gesignaleerd.

Aanbeveling:

Zorg ervoor dat jongeren binnen 24 uur na binnenkomst medisch worden gescreend.

Bejegening

De bejegening van jongeren in JJI Lelystad voldoet overwegend aan de verwachtingen. Binnen de inrichting ligt de nadruk op het neerzetten van een positief leefklimaat en een positieve bejegening van de jongeren conform YOUTURN. De jongeren zijn tevreden over de sfeer en over hoe medewerkers met hen omgaan. Minder tevreden zijn de jongeren over een zorgvuldige omgang met hun privacy. De behandelcoördinatoren sturen de groepsleiders inhoudelijk aan en bieden de groepsleiders voldoende handvatten over hoe zij het beste de jongeren kunnen bejegenen. Niet alle groepsleiders zijn op de jaarlijkse herhalingstraining voor YOUTURN geweest.

Aanbeveling:

Zorg dat alle groepsleiders jaarlijkse herhalingstrainingen YOUTURN volgen.

Rapportage en documentatie

De manier van rapporteren en documenteren voldoet overwegend aan de verwachtingen. JJI Lelystad beheert zowel een fysiek als een digitaal dossier van de jongeren. De voortgang op de YOUTURN-profielen wordt goed bijgehouden. De unitmanager en behandelcoördinator zien toe op de volledigheid en de kwaliteit van de rapportages. Een verbeterpunt is dat mede door de overgang naar een nieuw digitaal systeem, niet op alle groepen voldoende informatie wordt vastgelegd in de dagrapportages.

Aanbeveling:

Zie er op toe dat er over alle jongeren en groepen voldoende rapportage ligt om een beeld te kunnen vormen over het verloop van het verblijf en de behandeling. Biedt medewerkers daartoe zonodig ondersteuning in het gebruik van JVS.

4

Interne veiligheid

Dit hoofdstuk gaat aan de hand van drie criteria uit het toetsingskader in op de vraag hoe het gesteld is met de interne veiligheid in JJI Lelystad.

4.1 Preventie en beheersing van calamiteiten

Veiligheidsprocedures

JJI Lelystad heeft actuele plannen en instructies ter beheersing van calamiteiten. De fysieke mappen staan in de calamiteitenruimte. De plannen en instructies zijn altijd digitaal inzichtelijk voor medewerkers. Bij de voorportier zijn een aantal instructies ook op papier terug te vinden voor het geval dat de computers niet werken.

Bedrijfshulpverleningsorganisatie (BHV)

Alle beveiligers en groepsleiders in de JJI Lelystad dienen BHV-opgeleid te zijn. Er zijn jaarlijkse herhalingstrainingen. De inrichting registreert de deelname. Uit een overzicht van november 2014 blijkt dat van de 126 medewerkers die BHV-getraind dienen te zijn dat er bij 42 het diploma verlopen is. Alle medewerkers waarvan geen actueel certificaat voorhanden is, zijn binnen drie maanden na verloopdatum ingepland voor een herhalingscursus. De inrichting hanteert de norm dat BHV'ers jaarlijks oefenen met calamiteiten. Ploegleiders oefenen twee keer per maand. Ze bootsen verschillende situaties na waaronder bommeldingen en gijzelingen.

Oefeningen met externe hulpverleners zoals de brandweer staan één keer per jaar gepland. De meest recente BHV-oefening waarbij ook niet-BHV'ers betrokken waren, heeft in de zomer van 2014 plaatsgevonden. Eén keer per jaar trainen BHV'ers op een externe locatie een ontruimingsoefening.

(Brand)veiligheidsmaatregelen

De gemeente heeft voor 2014 een gebruiksvergunning afgegeven voor het brandveilig gebruik van het gebouw. De inrichting heeft onlangs nog brandveiligheidscontrole gehad van de gemeente. In de nachtdienst lopen de beveiligers een brandsluitronde. Dan worden ook alle groepen gecontroleerd. Eén keer per week lopen beveiligers een uitgebreide ronde waarbij ze ook de apparatuur op werking testen. Beveiligers spreken medewerkers aan als ze zien dat een vluchtroute is geblokkeerd. De kamers van de jongeren zijn allemaal uitgerust met een rookmelder

en een intercom. Via de intercom kan de jongere vanaf zijn kamer snel in contact komen met een groepsleider of een beveiligiger. Ook in de nachtdienst is er een groepsleider aanwezig voor het contact met de jongeren.

Afhandeling incidenten en calamiteiten

Rapportages over incidenten registreert JJI Lelystad in het landelijke incidentenregistratiesysteem JIS (Jeugdinrichting Systeem).

Lelystad heeft een incidentenevaluatiecommissie die de geregistreerde incidenten en calamiteiten analyseert en waar nodig verbetermaatregelen voorstelt. De incidentenevaluatiecommissie heeft een multidisciplinaire samenstelling.

Risico-inventarisatie en evaluatie (RI&E)

JJI Lelystad heeft een actuele RI&E met plannen van aanpak en de verbeterpunten hier uit zijn uitgevoerd. De voortgang van plannen van aanpak wordt ieder kwartaal besproken met de directie. Er is nog geen beleid opgenomen met betrekking tot bijzondere doelgroepen, zoals zwangere vrouwen en oudere werknemers. Totdat hier vanuit het hoofdkantoor van Intermetzo invulling aan is gegeven, maakt de inrichting individuele afspraken met medewerkers.

4.2 Tegengaan van agressie en geweld

De groepsleiders in JJI Lelystad handelen zo mogelijk in eerste instantie de-escalerend als er een dreigende situatie ontstaat. Als dit onvoldoende effect sorteert dan slaan ze alarm en grijpen ze in. Beveiligers, groepsleiders en docenten krijgen een oproep en zij lopen naar de alarmsituatie. Een medewerker kan ook een stil alarm maken zodat de jongere het niet hoort. Dan drukt de groepsleider niet op zijn alarmeringspieper, maar dan belt hij of zij de centraal post zodat de beveiliging een oproep kan doen aan de overige oproepbare medewerkers.

De jongeren en medewerkers die de Inspecties hebben gesproken geven aan dat medewerkers doorgaans proportioneel ingrijpen als er sprake is van agressie. Het is gebruikelijk dat de medische dienst wordt geïnformeerd als er sprake is van plaatsing in de isolatie na agressie. De medische dienst geeft aan dat zij jongeren niet hoeft te behandelen als er is ingegrepen door medewerkers.

De inrichting beschikt over procedures met betrekking tot het alarmeren, het aanbrengen van mechanische middelen en voor het toepassen van geweld.

Training

Groepsleiders en beveiligers moeten van de inrichting drie keer per jaar deelnemen aan een training omgaan met agressie en geweld. De training bestaat uit het aanleren van de-escalerende vaardigheden en vaardigheden om jongeren te fixeren. Ook het aanbrengen van mechanische middelen zoals handboeien maakt onderdeel uit van de training. Uit een totaaloverzicht van de deelname aan de training blijkt dat 23 procent van de groepsleiders in september 2013 niet of één keer heeft getraind. 71 procent heeft twee keer getraind. Bij de beveiligers heeft 17 procent nog niet of één keer getraind en 80 procent twee keer getraind. Alle andere medewerkers van de inrichting die ook met de jongeren werken zoals gedragswetenschappers, verpleegkundigen en individueel traject begeleiders volgen weerbaarheidstrainingen. Docenten krijgen via de onderwijsinstelling weerbaarheidstrainingen. Als er sprake is van agressie dan kunnen deze medewerkers alarm maken waarna groepsleiders en beveiligers komen assisteren. Alleen

unitmanagers worden niet verplicht tot het volgen van weerbaarheidstrainingen terwijl zij ook frequent contact hebben met jongeren. De deelname aan de trainingen wordt geregistreerd en medewerkers worden aangesproken als ze niet deelnemen.

Intern Bijstandsteam (IBT)

Als er een dusdanig agressieve of dreigende situatie met jongeren ontstaat waarbij het niet meer veilig is voor groepsleiding en beveiliging om in te grijpen, zoals bij een groepsofstand, dan kan de inrichting een beroep doen op het IBT van de penitentiaire inrichting (PI) Lelystad. Dit team is getraind in het omgaan met deze situaties en is bovendien uitgerust met beschermende kleding en wapenstokken. Ze oefenen hun inzet niet ter plekke. De afspraken zijn vastgelegd in een samenwerkingsconvenant. Het team is in de afgelopen elf jaar vier keer in actie gekomen. Ze waren toen binnen een half uur tot drie kwartier operationeel. In het convenant is afgesproken dat het IBT binnen één uur operationeel moet zijn. Dit is twee maal zo lang als de norm die het hoofdkantoor DJI stelt.

Evalueren incidenten

Direct na het incident waarbij geweld is gebruikt, evalueren betrokkene hun handelen. Over incidenten waarbij geweld is gebruikt, wordt altijd gerapporteerd aan de inrichtingsdirectie. Ook van verbaal geweld maken medewerkers een incidentmelding. Van incidenten maakt de inrichting aantekening. Als er aanleiding toe is dan krijgt de jongere een straf opgelegd. Dan is er een registratie in de vorm van een beschikking. Daarnaast staat het in de rapportage van de jongere. JJI Lelystad maakt jaarlijks een analyse van incidenten en agressie maakt hier ook onderdeel van uit. Er vindt een analyse vanuit meerdere invalshoeken plaats zoals de aanloop in het gedrag van de jongere en het handelen van medewerkers en er worden verbetermaatregelen ingevoerd.

Veiligheidsgevoel

Uit de Jeugdsurvey van 2012 blijkt dat jongeren in JJI Lelystad positief oordelen over de veiligheid (3.65 op een schaal van 5.0). Deze score ligt iets boven de gemiddelde landelijke score. De jongeren die de Inspecties hebben gesproken voelen zich doorgaans veilig in de inrichting.

Toezicht op kwetsbare plekken

Geïnterviewden geven aan dat er altijd twee groepsleiders op een groep zijn en soms meer in de late dienst. Op de VIC-groepen is de bezetting in de middag hoger dan op de andere groepen omdat de begeleiding van deze jongeren intensiever is. Aan de beveiligers wordt wel eens gevraagd om extra op bepaalde jongeren te letten. Douches, trappenhuisen en andere plaatsen waar slechte zichtlijnen zijn, zijn kwetsbare plekken. De invulling van toezicht tijdens het douchen verschilt per groep. Op sommige groepen staat er een groepsleider bij de deur en op sommige groepen staat een groepsleider binnen gehoorsafstand van de douches. Ook zijn er groepen waar medewerkers niet in de buurt van de douches staat. Op één van de leefgroepen constateren de Inspecties dat er onvoldoende toezicht is geweest tijdens het douchemoment. Op deze groep is er een vechtpartij ontstaan in de douches.

Opvang en nazorg

JJI Lelystad heeft een opvang- en nazorgteam dat na een schokkende gebeurtenis ondersteuning kan bieden aan medewerkers. In de procedure 'Nazorg' is vastgelegd welke taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden dit team heeft. Bovendien heeft de inrichting een folder voor medewerkers om ze hierover te informeren. De medewerkers die de Inspecties spraken waren tevreden over de inzet van dit team.

4.3 Drugsontmoediging

JJI Lelystad hanteert de landelijke visie over middelengebruik in JJI's die ontmoediging beoogt om jongeren zo een drugsvrije leefomgeving te bieden. Er zijn verder lokale dienst- en werkinstructies met betrekking tot urinecontroles, het fouilleren en visiteren van jongeren en de controle op voor jongeren bestemde goederen. Ook aan jongeren en hun ouders laat de inrichting weten wat de regels zijn omtrent drugs. De inrichting heeft een richtlijn over sancties die volgen op gebruik en bezit van drugs.

Preventie en verslavingsbegeleiding

Bij nieuwe jongeren vragen meerdere disciplines tijdens hun intake naar eventueel druggebruik. Bovendien krijgen alle jongeren bij binnenkomst een urinecontrole, een zogenaamde nulmeting, om na te gaan of de jongere drugs gebruikte voor zijn detentie. Er is een aanbod aan verslavingszorg dat met name gericht is op cannabisgebruik. De inrichting biedt de erkende gedragsinterventie Brains 4Use aan. Een aantal behandelcoördinatoren en groepsleiders zijn opgeleid tot intern drugsconsulent in het kader van deze interventie. Daarnaast werkt de inrichting samen met de regionale aanbieder voor verslavingszorg Tactus. Tactus helpt met de professionalisering van medewerkers van de JJI in het omgaan met (ernstig) drugsverslaafde jongeren. Tactus verzorgt zelf nog geen aanbod aan jongeren in de inrichting, maar deze wens heeft de JJI wel. Meerdere medewerkers geven aan dat druggebruik tijdens het verblijf een punt van aandacht is. Het zorgt voor onrust en het staat in de weg van deelname aan re-integratietrajecten. Jongeren die de Inspecties spraken geven aan dat medewerkers hen regelmatig aanspreken over de gevolgen van druggebruik.

Controlemiddelen

Jongeren worden op meerdere manieren gecontroleerd op het gebruik en bezit van drugs. Na een nulmeting krijgen jongeren nog met enige regelmaat een urinecontrole. De frequentie verschilt per jongere. Jongeren met een verlofstatus hebben bijvoorbeeld vaker controles. Ze krijgen bij terugkomst een urinecontrole. Na elk verlof krijgen jongeren ook een alcoholcontrole. Uit interviews blijkt dat jongeren ook steekproefsgewijze urinecontroles krijgen, volgens het beleid is dat om de week, maar uit de registraties is niet te achterhalen of dit ook daadwerkelijk met deze frequentie gebeurt. Uit de incidentenanalyses 2013 blijkt dat JJI Lelystad 3000 urinecontroles heeft afgenomen en dat het merendeel afnames bij de verlofgangers betrof. Er waren 2000 verlofbewegingen. Er is geen informatie beschikbaar over het percentage positieve urinecontroles. Drugs waren wel regelmatig aanleiding voor agressie incidenten tussen jongeren. In 2013 hebben BAD-medewerkers driemaal drugs gevonden bij een jongere. In 2012 was dat 26 keer.

Als jongeren de inrichting binnenkomen worden ze altijd gevisiteerd om te voorkomen dat ze contrabande invoeren. Ook na elk bezoek van familie of vrienden worden jongeren gevisiteerd. De inrichting is van mening dat jongeren anders teveel gelegenheid hebben om contrabande in te voeren. Jongeren zetten elkaar onder druk om goederen mee te nemen. Bovendien zou een steekproefsgewijze controle volgens de medewerkers voor onduidelijkheid bij de jongeren zorgen waardoor er discussie en onenigheid zou ontstaan. De medewerkers bij de BAD-afdeling controleren alle goederen die jongeren invoeren op aanwezigheid van contrabande.

Om te voorkomen en signaleren dat bezoekers contrabande aan de jongeren doorgeven, houden een beveiligger en een groepsleider toezicht in de bezoekzaal. Zij hebben de instructie om zich verspreid op te stellen in de zaal om zo volledig overzicht te hebben. Bij navraag blijkt dat deze instructie niet in alle gevallen wordt nageleefd. Er is geen cameratoezicht in de bezoekzaal.

Groepsleiders en beveiligers controleren regelmatig de kamers van de jongeren. De frequentie is wisselend per groep en per periode. Het varieert van wekelijks tot maandelijks. Als er contrabande wordt aangetroffen dan controleren medewerkers daarna vaker. Op één groep zijn de controles sinds de aanschaf van een nieuwe mobifinder frequenter geworden. Volgens de jongeren omdat de mobifinder nu vaker afgaat terwijl medewerkers niets vinden. Als de kamers worden gecontroleerd dan wordt ook het kluisje van de jongere gecontroleerd. De jongere wordt bovendien gevisiteerd. Medewerkers controleren ook gezamenlijke ruimtes als ze de kamers controleren. Beveiligers controleren in de nacht ook of plafondplaten los zijn gemaakt om contrabande te kunnen verstoppert. Van de controles wordt een registratie gemaakt in de rapportage van de individuele jongere. Er zijn geen totaaloverzichten van uitgevoerde kamercontroles en controles van leefgroepen en de resultaten ervan. In de incidentenanalyse is de categorie contrabande op kamer opgenomen in de categorie overige incidenten.

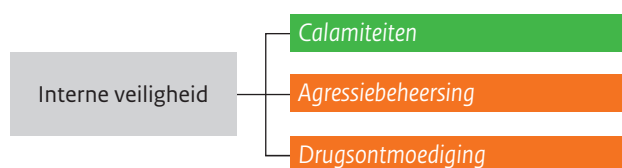
De inrichting heeft geen totaaloverzichten van uitgevoerde urinecontroles en kamercontroles waardoor het niet duidelijk is hoeveel steekproefsgewijze controles er zijn en hoeveel gebruik of bezit er is, maar medewerkers hebben wel zicht op het gebruik van de individuele jongere of het gebruik op een bepaalde groep. Zo weten medewerkers dat op bepaalde groepen meer druggebruikers zitten dan op andere.

4.4 Conclusie, oordelen en aanbevelingen

Algemene conclusie

Op meerdere onderdelen zijn de Inspecties kritisch over de interne veiligheid in JJI Lelystad. De belangrijkste verbeterpunten liggen er bij het tegengaan van agressie en geweld, het toezicht op kwetsbare plekken en de afspraken met het IBT. Verder vinden de Inspecties dat JJI Lelystad in het drugsontmoedigingsbeleid meer maatwerk moet leveren.

Figuur 5. Overzicht oordelen Interne veiligheid

Oordeel per criterium

Preventie en beheersing van calamiteiten

JJI Lelystad voldoet op het criterium preventie en beheersing van calamiteiten overwegend aan de verwachtingen. Er liggen actuele procedures over calamiteitenbeheersing en er is een geldende gebruikersvergunning. Er ligt een actuele RI&E en de inrichting evalueert incidenten. JJI Lelystad beschikt over een BHV-organisatie die regelmatig oefent. De RI&E beschrijft echter nog niet het beleid ten aanzien van bijzondere doelgroepen.

Aanbeveling:

Draag zorg voor een aanvulling van de RI&E op het beleid ten aanzien van bijzondere doelgroepen.¹⁹

¹⁹ De afdeling personeelszaken van Intermetzo pakt dit punt voor de gehele organisatie op.

Tegengaan agressie en geweld

Op het criterium tegengaan van agressie en geweld voldoet JJI Lelystad beperkt aan de verwachtingen. Hiervoor zijn drie redenen. Ten eerste zijn niet alle medewerkers voldoende getraind in het omgaan met agressie en geweld. Een deel van de groepsleiders en beveiligers respectievelijk 23 en 17 procent zijn in drie kwart jaar niet of slechts eenmaal getraind terwijl de inrichting de norm hanteert dat zij drie keer per jaar moeten trainen. Bovendien zijn de unitmanagers die ook contact hebben met jongeren niet getraind in het omgaan met agressie en geweld. Het blijkt niet uit de RI&E waarom deze functiegroep geen training nodig heeft. Ten tweede oefent het IBT waar Lelystad een beroep op kan doen, niet in de inrichting. Bovendien is het IBT pas na een uur inzetbaar. DJI hanteerde voor de sector gevangeniswezen tot oktober 2012 nog een reactietijd van een half uur. Het is niet duidelijk uit lokaal of landelijk beleid waarom een verdubbeling van de reactietijd aanvaardbaar is. Ten derde is er niet op alle kwetsbare plekken sprake van voldoende toezicht. Tijdens het douchemoment is er op enkele groepen onvoldoende toezicht van groepsleiders. De Inspecties zijn wel positief over het evalueren van incidenten en over de ervaringen die jongeren hebben met betrekking tot het gevoel van veiligheid en het proportioneel ingrijpen bij agressie en geweld.

Aanbevelingen:

- Draag zorg voor een snelle inzet van het IBT en zorg dat het ten minste een keer per jaar oefent met de aanrijdtijd en de inzetbaarheid in JJI Lelystad.
- Train alle functionarissen die contact hebben met jongeren in het omgaan met agressie en geweld, maak inzichtelijk in de RI&E welke uitzonderingen hierop kunnen zijn.
- Zorg voor voldoende toezicht tijdens de douchemomenten.

Aan DJI:

Onderbouw de maximale duur van de reactietijd van het IBT.

Drugsontmoediging

Alhoewel in de inrichting actieve drugsbestrijding plaatsvindt op basis van het vastgestelde beleid en de inrichting zich inspant om het aanbod aan verslavingsbegeleiding uit te breiden, voldoet ze op het criterium drugsontmoediging in beperkte mate aan de verwachtingen. De Inspecties hebben geconstateerd dat jongeren in JJI Lelystad stelselmatig worden gevisiteerd. Visiteren gebeurt in deze inrichting standaard na bezoek, na kamerinspectie, alsmede na verlof. Uitspraken van de beroepscommissie RSJ geven echter aan dat stelselmatige visitatie na celinspectie de toets van de norm van art. 3 EVRM niet kan doorstaan (03/960/GA e.a.), en dat steekproefsgewijze visitatie is toegestaan voor zover de frequentie daarvan gemiddeld genomen niet hoger ligt dan twee keer per maand (03/1333/GA). In bijzondere omstandigheden en na een besluit van de directeur mogen jongeren, mits goed gemotiveerd, vaker gevisiteerd worden. De Inspecties stellen vast dat de inrichting geen deugdelijke motivering kan overleggen die voldoet aan de uitspraken van de RSJ. Gelet hierop vinden de Inspecties het nu niet te rechtvaardigen dat alle jongeren stelselmatig gevisiteerd worden. JJI Lelystad controleert bovendien niet of de inzet van controlemiddelen zoals urinecontroles en kamercontroles conform het gevoerde beleid is. Ook wordt niet duidelijk wat de controles opleveren.

Aanbevelingen:

- De Inspecties bevelen JJI Lelystad aan de huidige uitvoeringspraktijk van het visiteren in lijn te brengen met de uitspraken van de RSJ en de Inspecties te informeren over de uitkomsten hiervan. De Inspecties vernemen graag binnen zes weken na ontvangst van het rapport het standpunt van de inrichting.

- Verbeter de analyse van de inzet van het drugsontmoedigingsbeleid. Doe dit in ieder geval door een dusdanige registratie van controlemiddelen, dat het inzichtelijk wordt welk percentage van de controles laat zien dat er drugs zijn, hoe zich dit verhoudt tot de totale populatie en wat de invloed is van de steekproefsgewijze controles.

5

Maatschappijbeveiliging

Dit hoofdstuk gaat aan de hand van één criterium uit het toetsingskader in op de vraag hoe het gesteld is met de maatschappijbeveiliging in JJI Lelystad.

5.1 Beveiligingsvoorzieningen en -toezicht

Statische beveiligingsaspecten

Binnen een inrichting dienen er een aantal maatregelen getroffen te zijn ter voorkoming van ontvluchtingen. Eén daarvan is het scheiden van de leefgroepen ter voorkoming van contact tussen twee groepen jeugdigen. In Lelystad zijn de leefgroepen van elkaar gescheiden en elke groep heeft een eigen balkon of loggia om een sigaret te kunnen roken. Jongeren luchten per groep op daarvoor bestemde luchtplaatsen. Alle medewerkers dragen een alarmeringssysteem (pieper) en hebben instructies gehad over het gebruik hiervan. De inrichting heeft meerdere deuren die op afstand elektronisch ontgrendeld worden, deuren die een sluiswerking hebben en deuren die 'gesleuteld' moeten worden. De inrichting heeft op plaatsen die vanuit beveiligingsoptiek een risico vormen camera's hangen. En een aantal camera's kan de beelden opslaan. Beveiligers die de Inspecties spraken, waren in het algemeen tevreden over het cameratoezicht. Bij de toegangsportalen voor zowel bezoekers als medewerkers staan er detectiepoorten en bagagedoorlichtingsapparatuur (X-ray). Iedereen moet 'pieploos' naar binnen en goederen die meegenomen mogen worden, moeten door de X-ray. Twee beveiligingsmedewerkers krijgen een opleiding en zij dienen deze informatie te delen met de andere beveiligers. Jaarlijks worden de afvinklijsten voor het gebruik van de X-ray door elke medewerker afgevinkt. Zij geven hiermee aan dat zij op de hoogte zijn van het gebruik ervan. Jongeren worden met het oog op voorkomen van persoonsverwisseling bij het verlaten en binnentreden van de inrichting geïdentificeerd met behulp van biometrieapparatuur.

Apparatuur ter voorkoming van ontvluchtingen zoals de omtrekbeveiliging, elektronische deuren en camera's werken in het algemeen naar behoren. Alle apparatuur in de JJI wordt periodiek gecontroleerd. Er is een onderhoudscontract met een particuliere firma. Bij calamiteiten of weigering van apparatuur kan binnen vijftien minuten een medewerker ter plaatse zijn.

Dynamische beveiligingsaspecten

JJI Lelystad heeft werkinstructies over beveiligingsprocedures. In paragraaf 4.3 over drugsontmoediging kwam er al een aantal kritische beveiligingsprocessen aan de orde, namelijk bezoek,

kamerinspecties en het fouilleren en visiteren. Deze handelingen zijn niet alleen gericht op het tegenhouden van de invoer van drugs, maar ook op het invoeren van goederen die de jongere in staat zouden kunnen stellen de inrichting te ontvluchten. Tijdens het bezoekenmoment houdt de groepsleiding van de leefgroep toezicht. Zij kennen de jongeren, dit voorkomt gelegenheid tot persoonsverwisseling tijdens bezoek.

Docenten, activiteitenbegeleiders en groepsleiders letten op beveiligingsrisico's door gereedschap, bestek etc. te tellen en op te bergen, door jongeren te tellen bij een buitenactiviteit en door consequent de detectiepoortjes te gebruiken van en naar school. Ook op de leefgroep letten de groepsleiders op deze aspecten. Het rapportagesysteem maakt groepsleiders alert op het controleren van bestek. Groepsleiders bespreken beveiligingsrisico's aan de hand van casuïstiek in het teamoverleg.

Om ervoor te zorgen dat medewerkers scherp blijven op beveiligingsaspecten is het van belang dat beveiligers met enige regelmaat rouleren van werkplek. In JJI Lelystad werken beveiligers altijd in wisselende groepjes en op verschillende plekken. Ze spreken elkaar ook makkelijk aan als ze zien dat iemand instructies niet naleeft. Door de afwisseling en de roulatie blijven zij alert. Beveiligers worden geïnformeerd als een jongere vluchtgevaarlijk is, zodat ze deze dan extra in de gaten kunnen houden.

De groepsleiders laten de jongeren gefaseerd naar school lopen, zodat ze niet met verschillende groepen bij elkaar komen. Zo is er meer overzicht voor de beveiligers.

Tijdens de observatie van een sportmoment constateerden de Inspecties dat tien jongeren onder begeleiding stonden van één sportdocent terwijl de beveiligings- en veiligheidsprocedures voorschrijven dat dit minstens met twee begeleiders dient te gebeuren. Tijdens een observatie op de leefgroep bleek dat een jongere het ruitje van zijn kamerdeur had afgeplakt waardoor groepsleiding niet direct zicht had op zijn kamer.

Alle incidenten met een beveiligingsrisico zoals het bezit van contrabande en niet werkende beveiligingsapparatuur worden gerapporteerd in afzonderlijke systemen, gemeld aan de leidinggevendenden en zo nodig aan de inrichtingsdirectie. Lelystad heeft geen ontvluchtingen vanaf het terrein gehad.

5.2 Conclusie, oordelen en aanbevelingen

Op het criterium beveiligingsvoorzieningen en toezicht voldoet de inrichting overwegend aan de verwachtingen. De procedures en systemen die bijdragen aan handhaving van het beveiligingsniveau van de inrichting worden bijna overal toegepast. Het signaleren van en handelen bij beveiligingsrisico's is onderwerp van gesprek. Op onderdelen verdient de naleving van procedures echter verbetering. De medewerkers geven er blijk van kennis te hebben van de voor hun functie relevante werkinstructies (zoals de instructies voor bezoek, luchten, kamerinspectie en aanwezigheidscontrole), maar handelen niet altijd overeenkomstig. Met name groepsleiders en activiteitenbegeleiders zouden alerter moeten zijn op beveiligingsrisico's bij de begeleiding van activiteiten. Bovendien beperkt de training in het herkennen van contrabande via de X-ray zich tot twee beveiligingsmedewerkers die verantwoordelijk zijn voor de overdracht aan de rest van het team. De Inspecties raden aan om alle beveiligingsmedewerkers te trainen in het herkennen van contrabande.

Figuur 6. *Overzicht oordelen Maatschappijbeveiliging*

Aanbeveling:

Zorg ervoor dat medewerkers de beveiligingsprocedures structureel naleven.

6

Maatschappelijke re-integratie

Dit hoofdstuk gaat aan de hand van twee criteria uit het toetsingskader in op de vraag hoe het gesteld is met de maatschappelijke re-integratieactiviteiten in JJI Lelystad.

6.1 Re-integratieactiviteiten

De Inspecties verwachten dat de inrichting op basis van verzamelde gegevens een richtinggevend plan voor de re-integratie van de jongere opstelt. De informatie die voortkomt uit de screenings (zie paragraaf 3.1) komt uiteindelijk samen in het eerste perspectiefplan. Een perspectiefplan kent een vast format. Het eerste perspectiefplan is een algemeen plan, waarin een aantal basisdoelen voor de eerste drie maanden staat opgenomen. In de vervolgperspectiefplannen worden de doelen meer toegespitst op de problematiek van de jongeren.

Totstandkoming perspectiefplan

De behandelcoördinator is verantwoordelijk voor het opleveren van het eerste en de vervolgperspectiefplannen. Verschillende disciplines, zoals de mentor, de school, de ITB'er en de medische dienst leveren een bijdrage hieraan. Alle disciplines, met uitzondering van de school, plaatsen de informatie die ze hebben over een jongere in IFM. De behandelcoördinator controleert deze informatie waarna het opgenomen wordt in het perspectiefplan. De informatie van de school wordt door de behandelcoördinator in IFM gezet en maakt onderdeel uit van de vervolgperspectiefplannen, niet van het eerste perspectiefplan.

Door het digitaal gereed melden van het perspectiefplan in IFM ondertekent de behandelcoördinator het perspectiefplan. Het Hoofd Behandeling beoordeelt alle perspectiefplannen. Jongeren ondertekenen het plan niet.

De unitmanager is verantwoordelijk voor het inplannen van de perspectiefplanbesprekingen. Een bespreking heeft onder andere als doel overeenstemming te krijgen over het concept. Voor de perspectiefplanbesprekingen worden meerdere functionarissen uitgenodigd, waaronder de behandelcoördinator, de mentor, een vertegenwoordiger van school, de (jeugd)reclassering en indien van toepassing de ITB'er. Ook de jongere en diens ouder(s) worden uitgenodigd om de bespreking bij te wonen. De bewonersadministratie plant de besprekingen en verzorgt de uitnodigingen. De jongeren geven aan dat de inhoud van het perspectiefplan voorafgaand aan de bespreking niet met hen besproken wordt.

Ouderparticipatie

Om de ouderparticipatie te monitoren registreert JJI Lelystad het percentage ouders dat uitgenodigd is en aanwezig is bij een tweede perspectiefplanbespreking. In het tweede kwartaal van 2014 zijn alle uitgenodigde ouders bij de tweede perspectiefplanbespreking aanwezig geweest. JJI Lelystad biedt de erkende interventie Functionale Family Therapy (FFT) aan. FFT richt zich op positief beïnvloeden van onderlinge gezinsrelaties en het verminderen van gedragsproblemen van de jongere. FFT wordt door de behandelcoördinator geïndiceerd als de jongere na zijn verblijf terugkeert naar huis. FFT maakt in veel gevallen onderdeel uit van een Scholings- en trainingsprogramma (STP)²⁰. In augustus 2013 is de inrichting bovendien gestart met gezinsgericht werken. Als eerst alleen op de kort verblijfsgroep Rome. Met gezinsgericht werken betreft JJI Lelystad de ouders bij de behandeling en begeleiding van de jongere. Binnen de inrichting zijn twee gezinstherapeuten werkzaam die gezinsgericht werken en FFT uitvoeren.

Tijdigheid perspectiefplan

Volgens het landelijke YOUTURN-beleid dient het eerste perspectiefplan binnen drie weken na binnenkomst van de jongere gereed te zijn. Om dit te monitoren registreert de inrichting de tijdigheid van de perspectiefplannen. In de meeste gevallen lukt het de inrichting om dit tijdig te doen. In het tweede kwartaal van 2014 was 95,7% in drie weken gereed. De Inspecties zagen dit ook terug in een beperkte dossiertoets, waarbij in drie van de drie onderzochte dossiers het eerste perspectiefplan binnen drie weken gereed was.²¹

Volgens het landelijke YOUTURN-beleid dient het tweede perspectiefplan twaalf weken na de start van de detentie gereed te zijn. De Inspecties hebben een beperkte dossiertoets uitgevoerd (acht dossiers), waaruit blijkt dat in het merendeel het tweede perspectiefplan niet binnen twaalf weken is vastgesteld. Deze perspectiefplanbespreking vindt tussen tien á twaalf weken na instroom van de jongere plaats. Na de bespreking wordt het plan vastgesteld, waardoor het in de meeste gevallen pas na de termijn van twaalf weken wordt vastgesteld.

Training en behandeling

JJI Lelystad biedt de jongeren naast de basismethodiek YOUTURN, erkende en niet erkende gedragsinterventies, en therapieën aan. Van de erkende interventies biedt JJI Lelystad aan: Brains4Use (terugdringen drugs- en alcoholgebruik), Leren van delict (terugdringen recidive), Out of the Circle (terugdringen zedendelicten), FFT (positief beïnvloeden van onderlinge gezinsrelaties en het verminderen van gedragsproblemen van de jongere) en Sociale Vaardigheden Op Maat (sociale vaardigheidstraining en/of een training gericht op conflicthanteling en/of het vergroten van de assertiviteit). Verder biedt JJI Lelystad de niet erkende interventie In Control! (terugdring recidive agressiedelicten) aan. Daarnaast biedt de inrichting therapieën zoals Eye Movement Desensitization and Reprocessing (EMDR) om nare ervaringen te verwerken, cognitieve gedragstherapie, dramatherapie, muziektherapie, beeldende therapie en psychomotorische therapie (PMT). Verder biedt JJI Lelystad modules aan zoals rechtbanktraining. Naast deze interventies werkt JJI Lelystad samen met Tactus Verslavingszorg.

²⁰ Het scholings- en trainingsprogramma (STP) dient als middel voor de verdere voorbereiding op de terugkeer in de maatschappij. Gedurende een STP verblijft een jongere zowel overdag als 's nachts buiten de inrichting onder toezicht en begeleiding van de (jeugd)reclassering. Het programma bestaat uit minimaal 26 uur per week aan activiteiten die zijn gericht op het aanleren van sociale vaardigheden, het volgen van onderwijs, training, bijzondere zorg, vrijetijdsbestedingen en/of stage.

²¹ Vanwege de lage instroom medio 2014 was het niet mogelijk om meer dossiers te onderzoeken.

Nazorg

De inrichting heeft de wijze waarop zij de re-integratieactiviteiten vormgeeft, vastgelegd in haar beleid. JJI Lelystad informeert via de invoering van gegevens bij de bewonersadministratie automatisch de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) over de binnenkomst en geplande vertrekdatum van jongeren.

Netwerk- en trajectberaden vinden eenmaal per vier weken plaats bij de RvdK, de ITB'ers sluiten hierbij aan. De andere weken worden de beraden digitaal afgehandeld en dan leveren de ITB'ers de informatie aan. Andere ketenpartners zijn de gemeente, de RvdK, de (jeugd)reclassering en eventueel andere zorginstellingen.

De ITB'ers voeren geen intakegesprek met jongeren die net instromen in de inrichting (zie ook paragraaf 3.1 over screening). Twaalf tot negen maanden voordat de jongere uit de inrichting kan vertrekken sluit de ITB'er aan bij het re-integratietraject. Dit gebeurt op initiatief van de behandelcoördinator. De ITB'ers zijn verantwoordelijk voor de nazorg, onder meer door het vinden van een geschikte woonplek, dagbesteding in de vorm van werk of onderwijs, en vrijetijdsbesteding. Bovendien helpen ITB'ers jongeren met het op orde brengen van zijn financiën. Jongeren met een langere detentie of een PIJ-maatregel verlaten de inrichting bij voorkeur met een STP. In dat kader werken de ITB'ers nauw samen met de (jeugd) reclassering. Als jongeren terugkeren naar huis wordt in de meeste gevallen FFT ingezet. In dat geval werken er drie functionarissen samen waarbij de (jeugd) reclasserender er op toeziet dat de jongere zijn afspraken nakomt en vorderingen maakt, de ITB'er zorgt voor de afhandeling van praktisch zaken en de gezinstherapeut begeleiding biedt in de thuissituatie. Alle partijen voeren gesprekken met de jongere en diens ouders.

De werkzaamheden van de ITB'ers in het kader van de nazorg worden gemonitord aan de hand van prestatie-indicatoren. In het tweede kwartaal van 2014 beschikten alle uitgestroomde jongeren over een dagbesteding en woonplek.

6.2 Verlof

Volgens het landelijk beleid kan een jongere in fase drie van YOUTURN planmatig verlof krijgen. JJI Lelystad hanteert voor verlofaanvragen het landelijke verloftoetsingskader justitiële jeugd-inrichtingen en heeft in haar beleid een procesbeschrijving conform dit verloftoetsingskader opgenomen.

Aanvraag verlofmachtiging

Voorwaarden voor een aanvraag zijn onder andere dat de jongere meewerkt aan de behandeling en dat het goed gaat op de groep. De behandelcoördinatoren zijn verantwoordelijk voor het opstarten van de aanvraag zodra de verlofcommissie hiermee instemt. De behandelcoördinatoren stellen hiertoe eerst een verlofplan op. Na een positief besluit van de verlofcommissie over het verlofplan vraagt de behandelcoördinator of er vanuit het Openbaar Ministerie bezwaren zijn tegen de toekenning van verlof. Een verlofaanvraag kent een vast format met daarin een verlofcontract, een SAVRY²², een delictanalyse en een beschrijving van het risicomanagement. Verder is een beschrijving van het verlofadres en een evaluatie van eerdere verloven verplicht. De directeur toetst de verlofaanvraag. De aanvraag van de verlofmachtiging, ondertekend door directeur en

²² SAVRY staat voor Structured Assessment of Violence Risk in Youth. De SAVRY is een risicotaxatie-instrument speciaal ontwikkeld om het geweldsrisico bij adolescenten van 12 tot 18 jaar te kunnen bepalen.

behandelcoördinator, gaat vervolgens via IFM naar de afdeling Individuele Jeugdzaken van het ministerie van Veiligheid en Justitie de aanvraag toe- of afwijst. De Inspecties hebben deze werkwijze en de benodigde stukken teruggezien in de dossiers.

Als het verlov is toegewezen maakt de jongere een verlovplanning. Deze planning wordt door de mentor en de behandelcoördinator beoordeeld.

De afdeling Individuele Jeugdzaken heeft een overzicht waarin zij de kwaliteit van de aanvragen bijhoudt. Van mei 2014 tot en met augustus 2014 heeft JJI Lelystad 6 van de 46 aanvragen incompleet aangeleverd. Dit is 13 procent en volgens de norm die DJI hanteert, is dit een slechte score. Het gemiddelde percentage incomplete aanvragen van alle jji's is in die periode bedraagt 13,6 procent. Een aanvraag moet een maand voor het aflopen van de huidige machtiging naar de afdeling Individuele Jeugdzaken worden gestuurd. JJI Lelystad heeft in de periode mei 2014 tot en met augustus 2014 7,4 procent van de aanvragen niet binnen de termijn van het landelijk verlovtoetsingskader aangevraagd. Volgens de norm die DJI hanteert is dit een matige score. Gemiddeld wordt 23,8% van alle verlofaanvragen niet binnen de gestelde termijn gedaan.

Verlofuitvoering

De inrichting bouwt de verloven van de jongeren stapsgewijs op. Een jongere begint met eendaags begeleid verlov en werkt uiteindelijk toe naar meerdaags onbegeleid verlov. De snelheid van opbouw van het verlov verschilt per jongere en is maatwerk. Alle stappen worden getoetst in de verlovcommissie.

In de eerste fase worden jongeren begeleid tijdens het verlov. Deze begeleiding wordt uitgevoerd door de groepsleiding. Zij zijn getraind in 'Samen Uit Samen Thuis' (SUST). Afhankelijk van de hoogte van het risico wordt bepaald of de jongere door één of twee begeleiders begeleid wordt.

Tijdens de verloven werken jongeren aan individuele verlovdoelen en activiteiten. Voorbeelden van verlovdoelen en activiteiten zijn het zoeken naar een zinvolle dagbesteding, oriëntatie op een woning, naar school of werk gaan of contact onderhouden met het netwerk. Elke vorm van planmatig verlov wordt afgesloten met een evaluatie van het verlov. De jongere schrijft met behulp van de groepsleider die zijn mentor is een evaluatieverslag. De mentor stuurt het verslag aan de behandelcoördinator en de verlovcommissie. Een volgend verlov vindt alleen plaats als er een evaluatieverslag ligt.

Alle verlofbewegingen en evaluaties worden besproken in de verlovcommissie. Deze commissie komt tweemaal per week bijeen en het hoofd behandeling is voorzitter hiervan. Verder bestaat de verlovcommissie uit medewerkers van verschillende disciplines. Alle besluiten over het verlov worden in de verlovcommissie genomen.

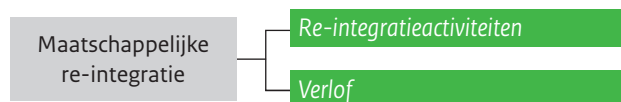

6.3 Conclusie, oordelen en aanbevelingen

Algemene conclusie

Het oordeel over de re-integratieactiviteiten die JJI Lelystad ontplooit, is positief. De uitvoering van re-integratieactiviteiten en het verlof voldoen overwegend aan de verwachtingen van de Inspecties. Verbeterpunten voor de inrichting zijn de tijdigheid van de perspectiefplannen en het indienen van de verlofmachtigingen en verlofplannen.

Figuur 7. Overzicht oordelen Maatschappelijke re-integratie

Oordeel per criterium

Re-integratieactiviteiten

JJI Lelystad heeft vastgelegd wat haar inspanningen zijn om een jongere te reïntegreren en de totstandkoming van perspectiefplannen en de daadwerkelijke uitvoering daarvan worden systematisch gemonitord. De jongere en zijn ouders worden betrokken bij de behandeling. Informatie van de school is opgenomen in de vervolgperspectiefplannen en jongeren kunnen deelnemen aan interventies en therapieën die het perspectiefplan beschrijft. Uitstroom met een STP heeft de voorkeur en de inrichting spant zich in om dit te organiseren in samenwerking met ketenpartners. Echter, de Inspecties constateren ook dat de school geen informatie aanlevert voor het eerste perspectiefplan en dat het perspectiefplan niet voorafgaand aan de perspectiefplanbespreking met de jongeren besproken wordt. Het is van belang dat de doelen die de school en de inrichting in de eerste fase van de insluiting opstellen voor een jongere op elkaar zijn afgestemd. Bovendien moet een jongere zich kunnen voor bereiden op de bespreking van zijn plan.

Aanbeveling:

Zorg bij het opstellen van perspectiefplannen ervoor dat de informatie van school integraal onderdeel is vanaf het eerste plan, dat het plan eerste met de jongere wordt besproken voordat de perspectiefplanbespreking plaatsvindt en dat het tweede perspectiefplan tijdig wordt vastgesteld.

Verlof

De wijze waarop JJI Lelystad uitvoering geeft aan de uitvoering van het vrijhedenbeleid voldoet overwegend aan de verwachtingen van de Inspecties. De inrichting beschikt over een procesbeschrijving conform het verloftoetsingskader justitiële jeugdinstellingen. De procedure van de aanvraag is conform het landelijke verloftoetsingskader. De besluitvorming is ook conform het landelijk beleid en de verlopen kennen een opbouw van verlof onder begeleiding naar meer zelfstandigheid, waarin de inrichting de jongere het vertrouwen geeft dat gebaseerd is op een risico-inschatting. Binnen de inrichting wordt de besluitvorming omtrent het verlof en de voortgang van het verlof strikt getoetst in de verlofcommissie. Medewerkers die het verlof begeleiden zijn getraind in SUST. Alhoewel Lelystad ten opzicht van andere jji's goed scoort voor wat betreft de compleetheit van de verlofaanvraag en de tijdigheid van de aanvragen is de score nog niet goed.

Aanbeveling:

Onderzoek of verbetering haalbaar is in het proces van verlofmachtigingen voor wat betreft de compleetheit en de tijdigheid van de aanvraag.

7

Organisatieaspecten

Van de organisatieaspecten bezien de Inspecties die aspecten die direct invloed hebben op de kwaliteit van het primaire detentieproces. Dit hoofdstuk gaat in op vier organisatieaspecten.

7.1 Personeelsmanagement

De aanwezigheid van voldoende gekwalificeerde medewerkers is een voorwaarde voor de goede uitvoering van de detentie.

Formatie en bezetting

Op het moment van de doorlichting waren er voldoende medewerkers om het dagprogramma doorgang te laten vinden. Er was een vacature op één van de groepen, maar deze is volgens de inrichting moeilijk op te vullen met een hbo'er omdat het aanbod in de regio schaars is. Het verzuimpercentage voor medewerkers in het primair proces van de inrichting is in november 2014 5,8 procent. Er is verschil in verzuim tussen de leefgroepen. Op een aantal groepen is dit gedurende meerdere maanden in 2014 tussen de tien en twintig procent, op andere groepen is er slechts beperkt verzuim. De inrichting beschikt over verzuimbeleid en een verzuimprotocol. Hierin is aangegeven wat de verantwoordelijkheden voor medewerker, leidinggevende en bijvoorbeeld ook de HR-adviseur zijn bij het terugdringen van verzuim.

Deskundigheidsbevordering

Van de groepsleiders binnen JJI Lelystad heeft 32 procent een hbo-opleiding of hoger gevolgd. Dit ligt ruim onder het percentage dat DJI in 2010 nastreefde, namelijk 75 procent hbo opgeleide groepsleiders in de jji's. In 2014 heeft bovendien met het Kwaliteitskader Jeugdzorg de norm van verantwoorde werktoedeling die in de Jeugdwet staat geoperationaliseerd. Voor de jji's betekent dit dat eind 2015 op elke groep ten minste één geregistreerde medewerker aanwezig moet zijn tijdens alle diensten waarbij direct contact is met jeugdigen. Een registratie in het kwaliteitsregister is alleen mogelijk voor medewerkers met een hbo-opleiding die aansluit bij het werk in de jeugdzorg. Andere medewerkers moeten een zogenaamde 'Eerder Verworven Competenties' (EVC) traject doorlopen om aan te tonen dat ze het vereiste niveau hebben om geregistreerd te worden.

JJI Lelystad schat dat ten minste 60 procent van de groepsleiders geregistreerd moet zijn om aan de norm verantwoorde werktoedeling te kunnen voldoen. Verscheidene medewerkers volgen momenteel een hbo-opleiding. Alle mbo-geschoolde medewerkers zijn door de inrichting verplicht deel te nemen aan EVC-trajecten.

De medewerkers geven aan dat er voldoende aandacht is voor deskundigheidsbevordering. Zij zijn van mening dat zij de opleidingen kunnen volgen die zij nodig achten. Nieuwe medewerkers krijgen een interne opleiding. Deze duurt een aantal weken. Op de VIC-groepen werken uitsluitend ervaren groepsleiders, omdat dit een moeilijke doelgroep betreft. Naast de opleidingen geven behandelcoördinatoren op de leefgroepen deskundigheidsbevordering die aansluit bij de problematiek van de jongeren. De medische dienst geeft klinische les aan de groepsleiding over bijwerkingen van bepaalde medicatie en verzorgen tevens de deskundigheid over voeding. Iedere verpleegkundige heeft drie groepen aan wie ze seksuele voorlichting geeft, hygiënelessen verzorgt en informatie geeft over middelengebruik.

Medewerkers hebben jaarlijks een functioneringsgesprek met hun leidinggevende waarin ze kunnen aangeven wat hun wensen zijn op het gebied van opleidingen. De inrichting registreert of deze gesprekken gevoerd zijn.

De medewerkers en het management van JJI Lelystad zijn betrokken bij de jongeren die zij onder hun hoede hebben. Het management is toegankelijk voor zowel medewerkers als jongeren en goed op de hoogte van wat er in de organisatie speelt.

7.2 Communicatie

De leefgroepen staan onder duaal leiderschap van de unitmanager en de behandelcoördinator. De behandelcoördinator gaat over de inhoudelijke behandeling van de jongeren. De groepsleiders zijn tevreden over de samenwerking met de behandelcoördinatoren: deze draagt bij aan een betere kwaliteit van de uitvoering.

De overlegstructuur van de inrichting is vastgelegd. Op elke leefgroep vinden onder voorzitterschap van de unitmanager teamvergaderingen plaats met de groepsleiders en de behandelcoördinator. Ze bespreken met name casuïstiek, maar in de overleggen kunnen ook knelpunten over de organisatie aan de orde komen. De overlegfrequentie wisselt per leefgroep van wekelijks tot om de week. Op de VIC-groepen bespreken ze in verband met deskundigheidsbevordering ook bijna altijd een gedragsstoornis. Naast de teamvergadering hebben de groepsleiders van de VIC-groepen ook intervisiebijeenkomsten. De frequentie varieert van één keer in de maand, tot één keer in de twee maanden. De behandelcoördinatoren hebben iedere zes weken een intervisiebijeenkomst.

Ook andere functiegroepen, zoals de behandelcoördinatoren en ITB'ers, hebben periodiek onderling overleg. Beveiliging heeft geen vaste overleggen. Informatie ontvangen ze via de mail. Als er belangrijke ontwikkelingen zijn, dan wordt er een vergadering belegd.

School en inrichting hebben op meerdere niveaus overlegmomenten. Op managementniveau is er een structureel overlegmoment. Tussen groepsleiders en docenten is er ad hoc overleg doordat groepsleiders de jongeren naar school brengen en de docenten brengen ze weer naar de groep. Bovendien sluit school aan bij de perspectiefplan besprekingen. De docenten hanteren net als de groepsleiders de YOUTURN-methodiek.

Naast de functie-specifieke overleggen is er wekelijks een PMO (zie ook paragraaf 2.7 over toegang tot zorg) en is er twee keer per week een commissie die de verlopen van jongeren bespreekt. Hieraan nemen alle behandelcoördinatoren, de psychiater en de medische dienst deel. In dit overleg bespreken zij de psychomedische toestand van jongeren.

De verschillende medewerkers zijn over het algemeen tevreden over de verticale communicatie in de inrichting. De lijnen met de directie zijn kort. Zowel beveiligers als groepsleiders geven aan dat zij het prettig zouden vinden als er geregeld inhoudelijke dan wel sociale bijeenkomsten zouden zijn om andere functiegroepen te ontmoeten en met elkaar mee te denken.

7.3 Integriteit

De inrichting beschikt over integriteitsbeleid. Bovendien is er een gedragscode, maar de medewerkers zijn hiervan inhoudelijk niet goed op de hoogte. Wel geven zij aan globaal te weten wat van hen verwacht wordt. Integriteit komt aan de orde in de functioneringsgesprekken. Het wordt echter niet stelselmatig onder de aandacht van medewerkers gebracht, bijvoorbeeld in een teamoverleg of in casuïstiek. Zowel de inrichting als de school beschikt over vertrouwenspersonen. De directie reageert adequaat op integriteitsschendingen. Hangende een onderzoek schorsen ze medewerkers en grove schendingen hebben geleid tot ontslag. De directie is terughoudend in het communiceren over de aanpak en de afhandeling van integriteitsvraagstukken. Hierdoor ontstaat er onder medewerkers al snel een eigen interpretatie van hetgeen is gebeurd.

7.4 Evaluatie

JJI Lelystad heeft een medewerker in dienst die verantwoordelijk is voor de coördinatie van alle evaluatieactiviteiten. Door de interne processen te evalueren, kan de inrichting problemen op zowel casus- als tactisch of strategisch niveau signaleren en processen verbeteren.

JJI Lelystad is HKZ-gecertificeerd.²³ Ten behoeve van de HKZ certificering zijn alle behandelinhoudelijke processen beschreven; hierop vinden audits plaats. Daarnaast vinden er audits plaats vanuit Stichting 180. Stichting 180 beheert YOUTURN voor DJI.

Het laatste medewerkertevredenheidsonderzoek (MTO) is in januari 2013 afgenomen. Naar aanleiding van het MTO is een werkgroep opgesteld met afgevaardigden uit alle geledingen. Een belangrijke conclusie was dat de veranderde doelgroep (oudere jongeren en LVB) niet meer goed aansloot bij het dagprogramma dat werd geboden. Er was veel verzuim bij de leerkrachten van onderwijs en er waren veel jongens die niks wilden. De mogelijkheden op het gebied van het dagprogramma zijn toen sterk aangepast. Het programma is meer gericht op het perspectief van de jongeren. Ook zijn er veranderingen in het activiteiten aanbod. Zo is er een fitnesstrainer gekomen. Er is ook actie ondernomen op het gebied van het veiligheidsgevoel van medewerkers, onder andere door een nieuw piepersysteem aan te schaffen.

²³ HKZ staat voor Harmonisatie Kwaliteitsbeoordeling in de Zorgsector.

De Inspecties beoordelen jaarlijks de wijze waarop JJI's incidenten registreren, analyseren en op basis daarvan verbetermaatregelen opstellen. De laatste incidentenrapportage dateert van april 2014. Deze strekt tot voorbeeld voor andere inrichtingen. De incidentenrapportage van JJI Lelystad voldeed aan de verwachtingen van de Inspecties. Zowel de kwantitatieve als kwalitatieve analyse is toereikend. Vanuit deze analyses worden conclusies getrokken die op navolgbare wijze leiden tot verbetermaatregelen.

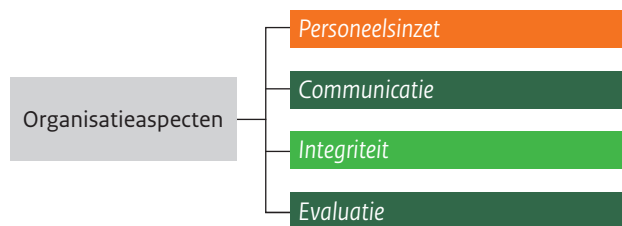
JJI Lelystad legt met de planning en control cyclus verantwoording af over de haar opgedragen taken.

7.5 Conclusie, oordelen en aanbevelingen

Algemene conclusie

De Inspecties hebben een wisselend oordeel over de organisatieaspecten in JJI Lelystad. De Inspecties oordelen positief over de communicatie en de evaluatie in JJI Lelystad, maar vinden dat er verbetering mogelijk is op personeelsmanagement en integriteitsbeleid.

Figuur 8. Overzicht oordelen Organisatieaspecten

Oordeel per criterium

Personeelsmanagement

Op het criterium personeelsmanagement voldoet de inrichting beperkt aan de verwachtingen. De personeelsinzet is zowel kwantitatief als kwalitatief niet volledig op orde. Het percentage hbo-opgeleide groepsleiders ligt ver achter op de planning, hoewel de inrichting dit onder de aandacht heeft en medewerkers EVC-trajecten en hbo opleidingen laat volgen. Ten tweede is er op een aantal groepen een hoog ziekteverzuim. Dit alles kan leiden tot een hoge werkdruk en uitval van (delen van) het dagprogramma. De inrichting biedt medewerkers voldoende deskundigheidsbevordering en iedereen krijgt jaarlijks een functioneringsgesprek.

Aanbevelingen:

- Draag er zorg voor dat de groepsleiders functieschoold en gekwalificeerd zijn.
- Dring het ziekteverzuimpercentage onder groepsleiders terug tot minder dan 8 procent.

Communicatie

Op het criterium communicatie voldoet de inrichting volledig aan de verwachtingen. Er is een beschreven communicatiestructuur die de inrichting hanteert voor de overleggen. Zowel binnen als tussen functiegroepen vindt voldoende overleg plaats. Medewerkers weten elkaar en de directie van de inrichting te vinden.

Integriteit

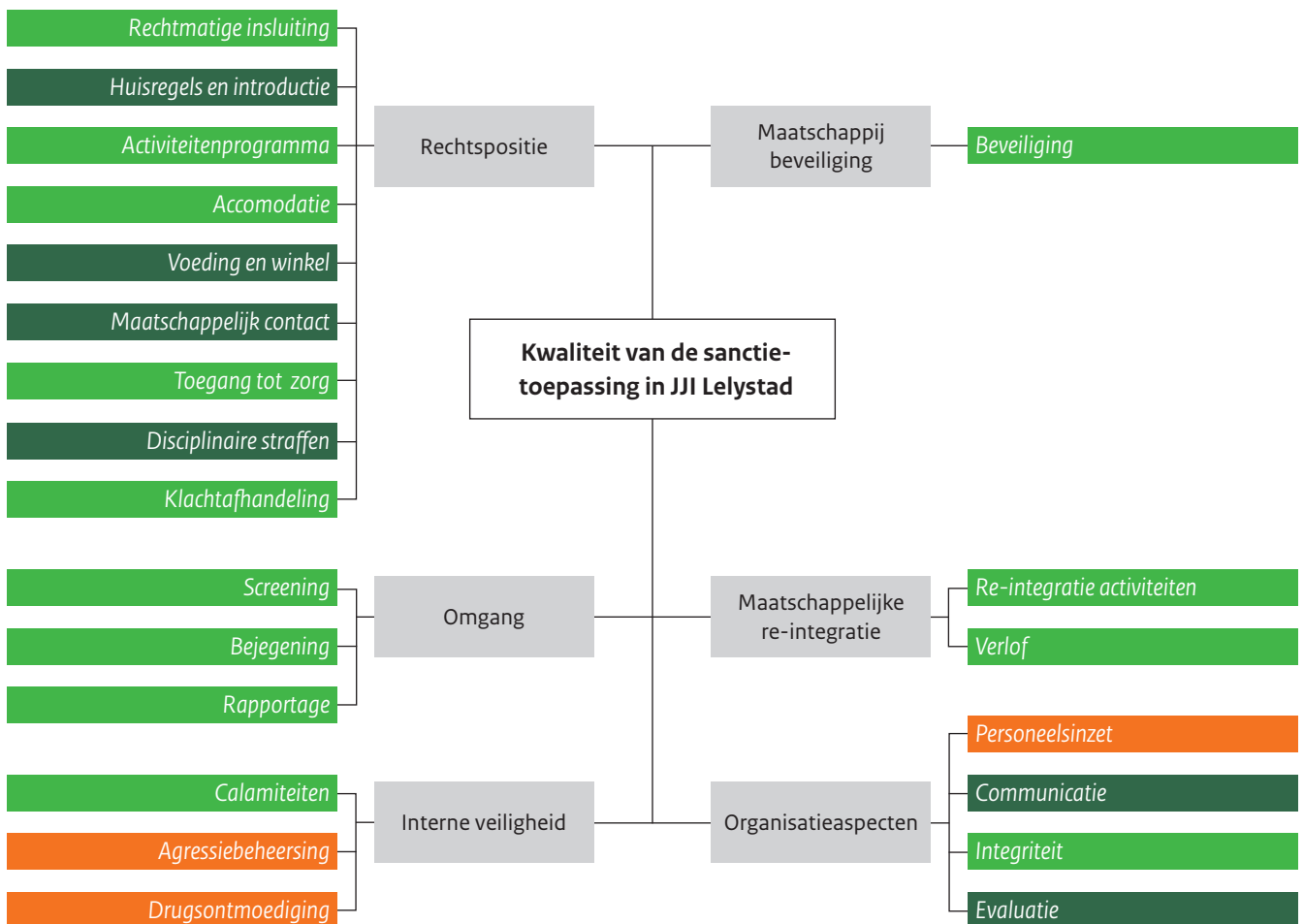
Op het criterium integriteit voldoet de inrichting overwegend aan de verwachtingen. De JJI heeft een mechanisme voor het omgaan met schendingen. Aandachtspunt betreft dat medewerkers niet voldoende op de hoogte zijn van het geldende integriteitsbeleid. Het onderwerp wordt niet stelselmatig onder de aandacht van medewerkers gebracht, bijvoorbeeld in een teamoverleg of in casuïstiek.

Evaluatie

Op het criterium evaluatie voldoet de inrichting volledig aan de verwachtingen. De inrichting is HKZ-gecertificeerd. De jaarlijkse incidentenrapportage is van goede kwaliteit en op basis van het meest recente medewerkertevredenheidsonderzoek is een plan van aanpak opgesteld en waar uitvoering aan gegeven wordt.

Oordeel totaaloverzicht

Aanbevelingen

Rechtspositie

Aanbevelingen aan de inrichting:

1. Breid de monitoring op het dagprogramma uit en registreer en analyseer ook uitval van andere activiteiten dan onderwijs.
2. Zorg ervoor dat ook de jongeren op de lang verblijfgroepen een training volgen in het kader van de YOUTURN-methodiek (TOP's!).²⁴
3. Besteed op onderdelen meer aandacht aan de staat van onderhoud en de hygiëne op de groepen en zorg dat de gesignaleerde gebreken worden hersteld.
4. Ontwikkel een systeem van beoordeling van medicatiesignalen voor een verbeterde medicatiebegeleiding.

Aanbeveling aan de commissie van toezicht en de inrichting:

5. Monitor als commissie van toezicht en JJI de doorlooptijden en de wijze van afdoening van klachtzaken, achterhaal eventuele knelpunten om tot versnelling in de processen te komen.²⁵

Aanbeveling aan DJI:

6. Pas Qlikview zo aan dat registraties van straffen en maatregelen niet dubbel geteld worden en er duidelijke overzichten gegenereerd kunnen worden uit het systeem.²⁶

Omgang met jongeren

7. Zorg ervoor dat jongeren binnen 24 uur na binnenkomst medisch worden gescreend.
8. Zorg dat alle groepsleiders jaarlijkse herhalingstrainingen YOUTURN volgen.
9. Zie er op toe dat er over alle jongeren en groepen voldoende rapportage ligt om een beeld te kunnen vormen over het verloop van het verblijf en de behandeling. Biedt medewerkers daartoe zonodig ondersteuning in het gebruik van het Jongeren Volgstelsel (JVS).

²⁴ Per 1 februari 2015 is JJI Lelystad gestart met het trainen van groepsleiders in TOP's!

²⁵ In de volgende versie van de huisregels voegt JJI Lelystad de mogelijkheid tot bijstand bij de klachtprocedure toe.

²⁶ Met de nieuwe release van JVS (2.8) heeft het hoofdkantoor volgens JJI Lelystad de dubbele registratie in Qlikview opgelost.

Interne Veiligheid

10. Draag zorg voor een aanvulling van de RI&E op het beleid ten aanzien van bijzondere doelgroepen.²⁷
11. Draag zorg voor een snelle inzet van het IBT en zorg dat het ten minste een keer per jaar oefent met de aanrijdtijd en de inzetbaarheid in JJI Lelystad.
12. Zorg voor voldoende toezicht tijdens de douchemomenten.
13. Train alle functionarissen die contact hebben met jongeren in het omgaan met agressie en geweld, maak inzichtelijk in de RI&E welke uitzonderingen hierop kunnen zijn.
14. De Inspecties bevelen JJI Lelystad aan de huidige uitvoeringspraktijk van het visiteren in lijn te brengen met de uitspraken van de RSJ en de Inspecties te informeren over de uitkomsten hiervan. De Inspecties vernemen graag binnen zes weken na ontvangst van het rapport het standpunt van de inrichting.
15. Verbeter de analyse van de inzet van het drugsontmoedigingsbeleid. Doe dit in ieder geval door een dusdanige registratie van controlemiddelen, dat het inzichtelijk wordt welke percentage van de controles laat zien dat er drugs zijn, hoe zich dit verhoudt tot de totale populatie en wat de invloed is van de steekproefsgewijze controles.

Aanbeveling aan DJI:

16. Onderbouw de maximale duur van de reactietijd van het IBT.

Maatschappijbeveiliging

17. Zorg ervoor dat medewerkers de beveiligingsprocedures structureel naleven.

Maatschappelijke re-integratie

18. Zorg bij het opstellen van perspectiefplannen ervoor dat de informatie van school integraal onderdeel is vanaf het eerste plan, dat het plan eerste met de jongere wordt besproken voordat de perspectiefplanbespreking plaatsvindt en dat het tweede perspectiefplan tijdig wordt vastgesteld.
19. Onderzoek of er verbetering haalbaar is in het proces van verlofmachtigingen voor wat betreft de compleetheid en de tijdigheid van de aanvraag.

Personeel en organisatie

20. Draag er zorg voor dat de groepsleiders functiegeschoold en gekwalificeerd zijn.
21. Dring het ziekteverzuimpercentage onder groepsleiders terug tot minder dan de norm van acht procent die voor alle JJI's geldt.

---

²⁷ De afdeling personeelszaken van Intermetzo pakt dit punt voor de gehele organisatie op.

Afkortingen

Afkorting	Volledige naam
ATC	Arbeidstrainingscentrum
BA	Bewonersadministratie
FOBA	Forensische observatie en begeleidingsafdeling
MTO	Medewerkertevredenheidsonderzoek
EVC	Eerder verworven competenties
FFT	Functional family therapy
STP	Scholings- en trainingsprogramma
LSG	Leo stichting groep
VIC	Very intensive care
LVB	Licht verstandelijk beperkt
GGD	Geestelijke gezondheidsdienst
ISt	Inspectie voor de Sanctietoepassing
VMBO-TL	Voortgezet middelbaar beroepsonderwijs- theoretische leerweg
BAD	Binnenkomstafdeling delinquenten
BHV	Bedrijfshulpverlening
Bjj	Beginselenwet Justitiële Jeugdinstellingen
Cvt	Commissie van Toezicht
DJI	Dienst Justitiële Instellingen
EMDR	Eye movement Desentization and reprocessing
GCOS	Generiek Casusoverleg Ondersteunend Systeem
Hbo	Hoger beroepsonderwijs
HKZ	Harmonisatie Kwaliteitsbeoordeling in de Zorgsector
IBT	Intern bijstandsteam
IGZ	Inspectie Gezondheidszorg
IJZ	Inspectie Jeugdzorg
ISZW	Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid
ITB	Individueel trajectbegeleider
Inspectie VenJ	Inspectie Veiligheid en Justitie
IvhO	Inspectie van het Onderwijs
JD-online	Justitiële documentatie online
JIS	Jongereninformatiesysteem

JJI	Justitiële Jeugdinstichting
JVS/IFM	Jongeren Volgstelsel/ Intelligent Formulier Module
LIJ	Landelijk Instrumentarium Jeugdstrafrechtketen
Maysi-2	Massachusetts youth screening instrument, versie twee
Mbo	Middelbaar beroepsonderwijs
PI	Penitentiare Instichting
PIJ	Plaatsing in een instichting voor Jeugdigen
PMO	Psychomedisch overleg
PMT	Psychomotorische training
RI&E	Risico inventarisatie en -evaluatie
RvdK	Raad voor de Kinderbescherming
SDQ	Strength and Difficulty Questionnaire
SUST-team	Team Samen uit samen thuis

IV Bronnen

- Beleid aangifte (ongedateerd)
- Beleid arbeidsverzuim, augustus 2011
- Beleid middelengebruik, juli 2013
- Capaciteitsoverzicht, 2014
- Communicatie- en overlegstructuur, april 2014
- Dagprogramma's leefgroepen, 2014
- Dienstinstructie geweldstoepassing jeugdigen, maart 2013
- Folder nazorgteam (ongedateerd)
- Gezinsgericht werken in Justitiële Jeugdinrichtingen op afdelingen voor kort verblijf, academische werkplaats forensische zorg voor jeugd, januari 2014
- HKZ certificaatvernieuwing, mei 2014
- HKZ remote follow up, oktober 2014
- Huisregels JJI Lelystad Intermetzo, augustus 2014
- Hygiënerichtlijn Dienst Justitiële Inrichtingen, april 2008
- Implementatieplan lerende organisatie (presentatie), augustus 2014
- Jaarplan JJI Lelystad, Intermetzo, 2014
- Jaarverslag commissie van toezicht 2013
- Jaarverslag JJI Lelystad, Intermetzo, 2013
- Opleidingsrooster 2014
- Organogram Intermetzo, 2014
- Overdrachtformulier school, mei 2013
- Overzicht bezoektijden, 2014
- Overzicht deelname agressietraining
- Overzicht deelname BHV, 2014
- Overzicht verzuim medewerkers, jan-sept 2014
- Overzicht YOUTURN certificering medewerkers, 2014
- Plan van aanpak norm werktoedeling 2014-2015
- Planning activiteiten voor jongeren in 2014
- Plattegronden
- Presentielijst YOUTURN, 2014
- Procedure binnenkomst groep, februari 2013
- Procedure Controle bij binnenkomst personeel en bezoek, juli 2014
- Procedure diagnostiek kort verblijf, februari 2011

- Procedure Intake, december 2012
- Procedure mechanische middelen, december 2012
- Procedure nazorg, september 2012
- Procedure planmatig verlof, 2014
- Procedure regulier bezoek jongere, juli 2012
- Protocol arbeidsverzuim, augustus 2011
- Protocol samenwerking politie, 2008
- Rapport van bevindingen onderzoek naar kwaliteitsverbetering, De Stedenschool, Inspectie voor het Onderwijs, september 2013
- Verlofrapportage Individuele Jeugdzaken, Dienst Justitiële Inrichtingen, tweede viermaands rapportage 2014
- Viermaands rapportages 2013 en 2014
- Visie op de psychiatrische behandeling van jongeren in de Justitiële Jeugdinrichtingen, Dienst Justitiële Inrichtingen, maart 2014
- Visie op middelengebruik, Dienst Justitiële Inrichtingen, 2011
- Visie op Orthopedagogisch Leefklimaat, Dienst Justitiële Inrichtingen, juli 2013
- Visie op Ouderparticipatie in Justitiële Jeugdinrichtingen, Dienst Justitiële Inrichtingen, mei 2011
- Visiedocument intensieve zorggroepen, juli 2011
- Werkinstructie alarm maken, juli 2014
- Werkinstructie beperken grondrechten/ orde- en strafmaatregelen, juli 2014
- Werkinstructie biometrie, 2014
- Werkinstructie brand- en sluitronde, januari 2014
- Werkinstructie dag structuur, 2014
- Werkinstructie fouilleren, januari 2013
- Werkinstructie gebruik luchtplaatsen leefgroepen, juni 2014
- Werkinstructie hygiëne, maart 2013
- Werkinstructie kamer-groepscontrole, juli 2012
- Werkinstructie medische intake, 2012
- Werkinstructie oversluiten groep, april 2014
- Werkinstructie visiteren, januari 2013
- Winkel prijslijst voor jongeren

V

Inspectieprogramma

DAG 1 dinsdag 4 november 2014: Inspectie VenJ (2 inspecteurs), IJZ (1 inspecteur) IGZ (1 inspecteur)	
09.00-09.30	Aankomst Kennismaking met contactpersoon, installatie van werkkamer, introductie, korte toelichting van het programma en de werkwijze.
09.30-11.00	Interview directie aan de hand van documentatie en actuele ontwikkelingen
11.00-12.00	Rondgang door de inrichting Graag (in ieder geval) met een leidinggevende van de beveiliging
12.15-13.00	Lunch voor zover dat mogelijk is op verschillende groepen
13.15-14.45	Observatie Bijwonen van een jongerenbespreking of teamoverleg
13.15-14.00	Inzage medische dossiers Inclusief bezoek aan de medische dienst
14.00-14.45	Bezoek aan de afzondering Inclusief inzage registraties van plaatsing in afzondering
15.00-16.30	Interview vertegenwoordiging van de gedragswetenschappers
15.00-16.30	Interview vertegenwoordiging van medische dienst
16.30-17.00	Inzage overzichten van - uitval van activiteiten (onderwijs, sport, lucht, tip- en equiptraining) - deelname BHV-trainingen - deelname medewerkers aan YOUTURN trainingen, - deelname medewerkers de-escalerend optreden en agressiebeheersing - urinecontroles, kamercontroles, controles gezamenlijk ruimtes
17.00-17.15	Afstemming Inspecties

DAG 2 woensdag 5 november 2014: Inspectie VenJ (2 inspecteurs) IJZ (2 inspecteur), IvhO (1 inspecteur), ISZW (1 inspecteur)			
09.00-10.15	Inzage - Beklagzaken - Calamiteitenmappen, oefenjaar kalender, periodiek inspectieplan van de beveiligingsapparatuur	Documentatie Inzage in notulen teamoverleggen en jongerenbespreking, lijsten urinecontroles, kamercontroles, controles gezamenlijke ruimtes	Interview Vertegenwoordiging van beveiligers
10.30-12.00	Interview Individueel trajectbegeleiders	Interview vertegenwoordiging van groepsleiding (3-4 personen) andere afdelingen dan dag 1 en de ondernemingsraad	Inzage rapportage/dossiers op de groepen. (overdrachten zoals logboek, dagelijkse gedragsrapportage, YOUTURN voortgang)
12.15-13.00	Lunch en afstemming Inspecties		
13.00-14.30	Interview vertegenwoordiging van het middenkader (bv. duale partners)	13.00-14.00 Interview vertegenwoordiging school en inrichting over de samenwerking 14.00-14.30 Observatie buitenactiviteit (bv. sport of lucht)	13.00-13.45 Bezoek en interview stiltecentrum en geestelijk verzorgers 13.45-14.30 Bezoek en interview jongerenadministratie
16.00-16.30	Afstemming Inspecties		

DAG 3 vrijdag 7 november 2014: Inspectie VenJ (2 inspecteurs), IJZ (2 inspecteurs)	
09.15-12.00	Inzage jongerendossiers (perspectiefplannen en verlofaanvragen)
12.00- 12.30	Lunch
12.45-14.15	Interview vertegenwoordiging van de commissie van toezicht
	Inzage en bezoek Inzage in YOUTURN-rapportages, bezoek aan centraalpost, leefgroep en arbeidsplek
14.30-15.00	Interviews Gesprekken met 3 individuele jongeren
15.00-15.30	Voorbereiden terugkoppeling
15.30-	Terugkoppeling

Missie Inspectie Veiligheid en Justitie

De Inspectie Veiligheid en Justitie houdt voor de samenleving, de ondertoezichtgestelden en de politiek en bestuurlijk verantwoordelijken toezicht op het terrein van veiligheid en justitie om inzicht te geven in de kwaliteit van de taakuitvoering en de naleving van regels en normen, om risico's te signaleren en om organisaties aan te zetten tot verbetering. Hiermee draagt de Inspectie bij aan een veilige en rechtvaardige samenleving.

Missie Inspectie Jeugdzorg

De Inspectie Jeugdzorg ziet toe op de kwaliteit van de jeugdzorg en op de naleving van de wetgeving. De Inspectie Jeugdzorg stimuleert met haar toezicht de voorzieningen tot goede en veilige verzorging, opvoeding en behandeling van kinderen in de jeugdzorg en de ondersteuning van ouders en verzorgers van die kinderen. De inspectie draagt er met haar toezicht toe bij dat de samenleving er op kan vertrouwen dat kinderen en ouders op tijd en op maat de hulp en zorg krijgen van de instellingen en de professionals in de jeugdzorg. De inspectie zorgt voor een onafhankelijk oordeel over de kwaliteit van de jeugdzorg dat relevant is voor de professional, de instelling en de overheid en dat helpt bij het verbeteren van de jeugdzorg.

Dit is een uitgave van:

Inspectie Veiligheid en Justitie
Ministerie van Veiligheid en Justitie
Turfmarkt 147 | 2511 DP Den Haag
Postbus 20301 | 2500 EH Den Haag
www.ivenj.nl

Inspectie Jeugdzorg
Stadsplateau 1 | 3521 AZ Utrecht
Postbus 483 | 3500 AL Utrecht
www.inspectiejeugdzorg.nl

Juli 2015 | 86349

*Aan deze publicatie kunnen geen rechten worden ontleend.
Vermenigvuldigen van informatie uit deze publicatie is toegestaan,
mits deze uitgave als bron wordt vermeld.*